

MODELLBYGGE • HÄNDIGT FOLK

TEKNIK

FÖR ALLA

mar Nr 5 • 24 febr. - 10 mars 1950 • PRIS 50 ÖRE

I Danmark 85 öre
I Norge 80 öre

REAKTIONSFLYG för "en var"

Just nu

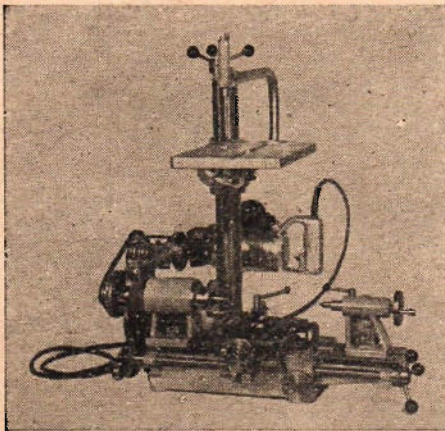
Som en förnämlig upptakt till TFA:s hugfästade av sin 10-åriga tillvaro utkommer i början av mars Teknik för Alla yrkeskurser i svarvning, bormning, hyvling, fräsning och slipning samlade i en bok med titeln *Mekanikern*.

Därmed är en av TFA:s stora succéer återigen tillgänglig i sin helhet. Sedan någon tid tillbaka har det varit omöjligt direkt från oss erhålla en komplett samling av de nummer, där de mycket efterfrågade yrkeskurserna finns införda. Författaren, ingenjör *Olle Ekberg*, och TFA har därför tillmötesgått önskemålet om att samla de olika avsnitten av den populära yrkesföljetongen i ett bokband. Påstötningar om att så skulle ske har undan för undan framförts från representanter för yrkesutbildningen i olika skolor och industrier, från praktiserande yrkesmän och tekniker samt från industribibliotek.

Att TFA:s yrkeskurser förmedlar gedigen kunskap i grundläggande verkstadsteknik har vi fått många erkännssamma bevis för. Tacksamma läsare skriver till oss och berättar att de med hjälp av TFA:s yrkesundervisning kunnat avancera i sitt arbete till mer ansvarsfulla och bättre avlönade platser. Sådant är roligt höra och bestyrker att *Mekanikern* kommer att fylla en lucka i vår yrkesutbildningslitteratur till glädje både för läraren och eleven.

RLC - TEKNIK för ALLAS

UNIVERSALMASKIN

**SVARV-UNIVERSALFRÄS-BORMASKIN
SLIPMASKIN - KONTURSÅG-CIRKELÅG**

Helsvensk kombinationsmaskin, välproportionerad, precisionsbyggd, för industrier, hantverkare och hobbyister. I denna kan utföras praktiskt taget alla de operationer för vilka annars behövs en maskin för varje arbetsfas.

Leverans omgående.

Vi kan också offerera reliefkopieringsmaskiner för gravörer och verktygstillverkare, stickel-, slipmaskiner och handdrivna plastsprutmaskiner.

TFA:s INDUSTRI TJÄNST

Tel. 114493 — 116079 — 101199
Tunnelgatan 3, Stockholm 3.

I det skick som yrkeskurserna presenteras i bokform utgör de en omarbetning och modernisering av det ursprungliga materialet. Men framförallt har författaren vinnlagt sig om att i sin framställning bevara och fullfölja den pedagogiska plan, vilken i helhet och detalj utformats på grundval av författarens erfarenheter som lärare vid olika yrkesskolor.

Efter en allmän, populärt hållen inledning om energi och arbete följer en redogörelse över vad som i fysikalisk mening menas med effekt och de faktorer, som bestämmer den erforderliga effektens storlek vid skärarbete. Emdan verktygsmaterialens egenskaper har stor betydelse vid utformningen av ändamålsenliga skärverktyg, har en beskrivning av de olika verktygsmaterialen och deras värmebehandling lagts in före kapitlet om verktyg och verktygsmaskiner.

I anslutning till den beskrivande verktygs- och maskinläran löper en kurs i teknisk räkning, omfattande ett hundratal typexempel. Svårighetsgraden hos dessa stiger undan för undan till och med avdelningen Fräsning, varför de bör studeras i nummerordning av

NÄSTA NUMMER

— den 10 mars —

blir Teknik för Alla:s stora 48-sidiga

JUBILEUMSNUMMER

den som är ovan att räkna. En god metod vid självstudium är att skriva av typexemplen och kontrollera, att de är rätt uträknade, samt därefter sätta in egna siffervärden och räkna talen en gång till, påpekar författaren i sitt förord.

Särskilt mycket beröm har Olle Ekbergs undervisningsmetod fått för att den ger så många goda praktiska tips och för att den så väl lämpar sig för studier på egen hand. Naturligtvis blir det ännu lättare att nu tillgodogöra sig kurserna då man har dem överskådligt samlade i ett band och inte behöver laborera med nära ett 100-tal tidningsnummer. För den påhittige har det emellertid gått bra det också. Vi vet exempel på att TFA:s yrkeskurser används i undervisningen uppklistrade på kartong inte bara i Sverige, utan även i Danmark, Finland, ja, ända så långt bort som i Peru.

Utän tvekan tillhör yrkeskurserna de bästa sakerna som TFA innehållit. Mekanikern blir därför en fullödlig representant för det program Teknik för Alla under sina 10 år med den äran sökt genomföra: att skänka yrkesutbildning och kunskap.

Liksom Svensk Teknisk Ordbok, ett annat av TFA:s pionjärarbeten, har Mekanikern sin självklara plats på varje teknikers bokhylla. O. E.

Omslagsbilden

togs vid de uppvisningar av u-kontrollflyg och modellracerlädare på Långbrodals skridskobana utanför Stockholm, vilka närmare beskrivs på sid. 10. Bilden visar just en start och några sekunder senare snurrade den propellerdrivna skåden runt med en fart av närmare 100 km/tim.

TEKNIK

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

föreståndaren för Tekniska Museet intendent Torsten Althin;
verkst. ledamoten i Folkbildningsförbundet fil. dr Iwan Bolin;
rektorn vid Stockholms Tekniska Institut civ.-ing. E. Walter Holmstedt;
luftfartsinsp. civ.-ing. Tord Angström;
bergsingenjör Folke Lindgren;
ingenjör Sven Sköldberg.

ANNONSPRISER:

Svart tryck		Svart/rött tryck	
1/1-sida	Kr. 375:—	Kr. 400:—	
1/2-sida	" 210:—	" 225:—	
1/4-sida	" 110:—	" 135:—	
1/1 dubbelspalt	" 275:—	" 300:—	
1/1 enkelspalt	" 140:—	" 165:—	
Per mm	65 öre	80 öre	

Omslagets sista sida:

Endast 1/1-sida Kr. 425:— resp. 450:—.
RABATTER: Belopp inom-år och procent:
1 000/5, 3 000/10, 5 000/15, 10 000/20 %.
Radannonser 2:— per rad. Spaltbredd 59 mm.

Sidans format 3 sp. x 250 mm. När det gäller annonser för byggsatser, modellmaterial, byggnadsbeskrivningar etc. ser redaktionen helst att den beredes tillfälle till förhandsgranskning av varorna.

Teknik för Alla utkommer varannan fredag. Nästa nr den 10 mars 1950.

(Eftertryck av Teknik för Alla innehåll förbjudes!)

LÄR efter TFA:s HANDBÖCKER

1. Räknesticken och dess användning. Av T. Porsander. 1:50. 8 uppl.
 2. Elektriska akkumulatorer. Konstruktion — Skötsel — Laddning. Av T. Porsander. 2:25. 3 uppl.
 3. Konsten att uppfinna. Av H. v. Hortenau. 2:25. 2 uppl.
 4. Omlindning och beräkning av småmotorer. Av T. Porsander. 2:80. 7 uppl.
 5. Vind-elverket i teori och praktik. Av T. Porsander. 2:75. (Utgången från förlaget.)
 6. Modellbåten. Av Jac M. Iversen. 2:00.
 7. Hur blir jag tekniker? Av E. Adelsköld. 2:00.
 8. Hur jag sköter min cykel. Av S. Wintzer och J. E. Lamm. 2:00.
 9. Alla matematiska formler — en populär matematikhandbok. 4:70. 4 uppl.
 10. Svarvboken. Av T. Porsander. 2:50. 3 uppl.
 11. Maskinritning. Av R. Tegström. 2:50. 2 uppl.
 - 12—13. Modelljärnvägen Del I o. II. Av C. E. Nordstrand. 5:15. 2 uppl.
 14. Genvägar till snabbräkning. Av J. Almqvist. En oumbärlig hjälpreda vid det praktiska räknearbetet. 3:50.
 15. Att laborera hemma Del I. Laborationshandledning med 150 kemiska försök. Av I. Bolln och B. Gustaver. 3:75.
- Våra danska läsare kan beställa handböcker hos C. A. Reitzels Subskriptionsafdelning, Nørrgade 20, København K. Telf.: C. 2400.

Till Teknik för Alla. Box 8187. Sthlm 3.
Sänd undertecknad följande handböcker
samt postförskott.

..... ex. nr:

Namn:

Bostad:

TEXTA!

Postadress: TFA 5

Jubileumsnummer utkommer!

10/3

Teknik i Miniatur öppnar!

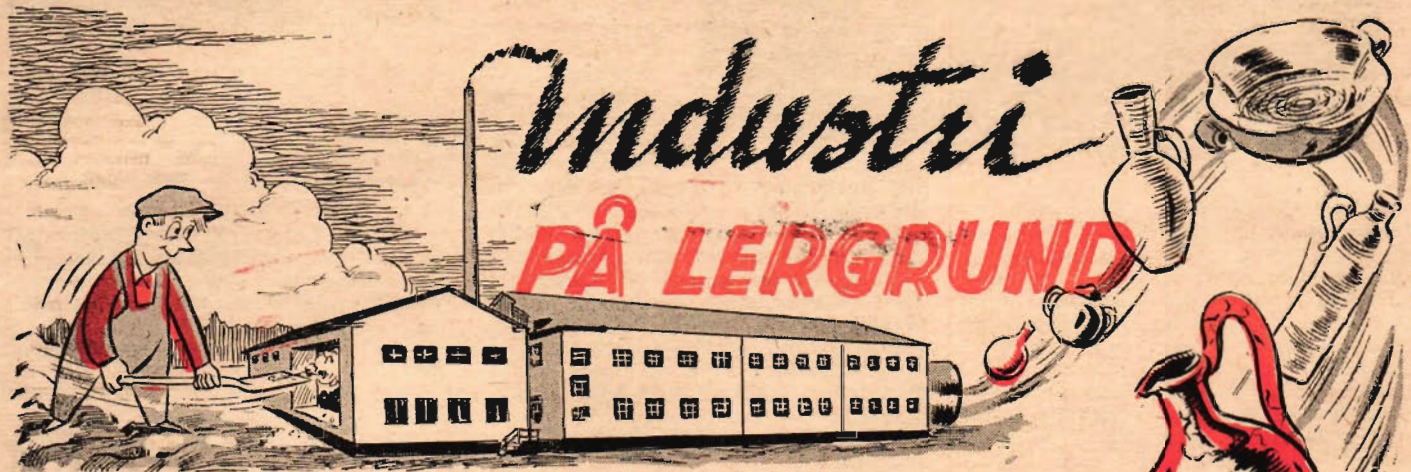
Teknik för Alla

Nr 5. 24 febr.—10 mars

TEKNISK REVY

1950. 11 ärg.

Red., Exp. & Annonssavd., Tunnelgatan 3, Stockholm. Telefon växel 11 60 79, 10 11 99 och 11 44 33. Redaktör och ansvarig utgivare *Olle Edner*. Red.-sekr. *Holger Carlsson*. Prenumerationspris helår 11:50 kr., halvår 6:— kr., kvartal 3:— kr. Postgirokonto 15 79 92. Postbox 3137, Stockholm 3.

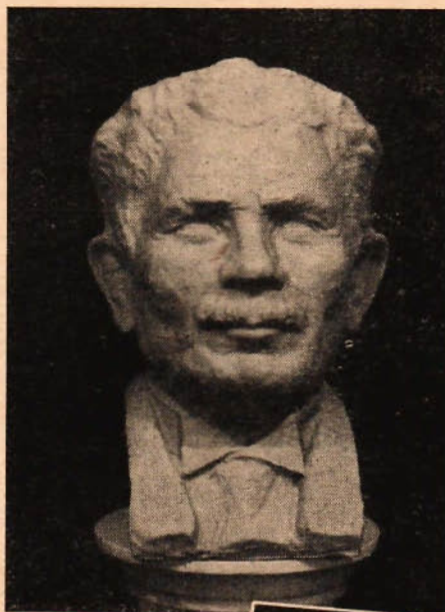

I Höganäs finns vid sidan av det stora Höganäs-bolaget en keramisk verkstad av ganska stor betydelse. Det är Andersson & Johansson AB, ett nu drygt 40-årigt företag, som sysselsätter ett 70-tal man och tillverkar konst- och allmogekeramik samt eldfast lergods.

Ing. Olof Hellgren i Arbetsmarknadsstyrelsen har besökt företaget och redogör i anslutning till en artikel om företaget också för de olika arbetsprocesser och yrken, som ingår i denna tillverkning.

Framåtanda, experiment- och skaparlust samt yrkesskicklighet hos de båda kompanjonerna tillika med utmärkt råvara samt en yrkesskicklig och ansvars-kännande arbetarstam torde vara de faktorer som gjort att sida vid sida med den stora industrikoncernen i Höganäs även finns en konstbetonad keramisk industri — Andersson & Johansson AB.

Få fabrikörer torde ha börjat sin bana under så blygsamma förhållanden som den nyligen bortgångne Sigfrid Johansson. Trots att han var svårt handikappad genom en förlamning i ena benet och en stundom mycket besvärande astma, lyckades han dock bli en mästare i konsten att glasera och kunna uppspåra glaseringskonstens hemligheter, en yrkesskicklighet, som kom honom väl till pass, då han efter storstrejken 1909 beslöt att bli sin egen. Till all lycka fick han rätt snart till kompanjon Karl Andersson. Det blev ett kompanjonskap som höll även i de svåraste påfrestningar. De båda kompanjonerna kom-

Ovan porträttbyst av fabriköer Sigfrid Johansson på äldre dagar. T. h. en grupp produkter från företaget.

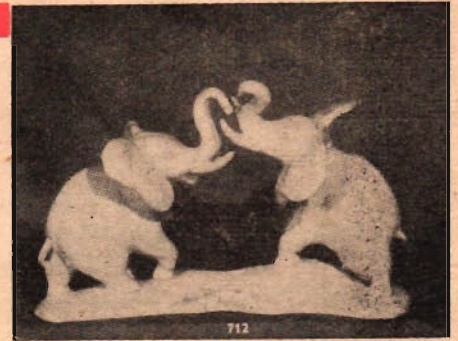

pletterade varandra och samarbetade mot gemensamma mål. Efter fabriköer Johanssons bortgång har företaget ombildats till ett familjebolag med sonen Gösta Sigfridsson som verkställande direktör och fabriköer Karl Andersson som styrelsens ordförande.

Företaget hämtar sin råvara, rönneålera, från Kvidinge. Den är av utmärkt beskaffenhet och härav förbrukas ca 600 ton årligen. Det är *kranare* (bråkare), som tar hand om leran och underkastar den en första behandling i en kran eller bråka, där den ältas och knådas för att sedan pressas ut i stora tackor. I vissa fall slammats leran även i vatten för att befrias från eventuellt i densamma befintliga stenar och andra

I Högånsbolagets glasyrverkstad omkring år 1900. Den yngre mannen är Sigfrid Johansson, som då var glaserare vid bolaget. T. h. ett exempel på företagets konstkeramik.

712

hårda partiklar såsom gruskorn m. m. Även andra reningssätt förekommer t. ex. filterpress. Genom denna behandling blir leran ett tjänligt råmaterial. Arbetet med att krana eller bråka leran torde vara ett av de få som numera ställer anspråk på särdeles goda kroppskrafter.

Konsten att forma lera torde väl ha skett under liknande förhållanden under tusentals år. En nyhet är dock att drejskivan numera drivs med elkraft och att skivans hastighet regleras med den ena foten. Innan lerbiten slås på drejskivan har företagets konstnär och formgivare, *keramikern* John Andersson gjort upp modellen, som sedan *frihandsdrejaren* får som förebild. Med otrolig skicklighet formar nu frihandsdrejaren på kort tid endast med hjälp av händerna och en träschablon den oformliga lerbiten till en ädelt formad skål, en smakfull vas eller ett krus i antik stil. Det hela går så hastigt att det knappast ser ut att vara någon konst alls. Men det är inte så lätt som man tror. Frihandsdrejarens yrke kräver sin grundliga lärotid, smidiga händer och dessutom en viss artistisk

sin personal och företaget har, kan man säga sin egen yrkesskola, lär själv upp sitt folk och lägger ned mycken omsorg på den personliga omvårdnaden. Keramiker Sigfridsson framhåller i detta sammanhang svårigheten att få arbetskraft från andra håll. De enda man har att lita till är högånsungdomen där yrket i vissa fall gått i arv och där vissa yrkestraditioner alltför upprätthålls. En bra frihandsdrejare håller sig ofta för mer än andra keramikarbetare.

I genomsnitt tar det ca 14 dagar innan de drejade föremålen torkat så att den första bränningen kan äga rum. Ansvaret för torkningen åvilar 1:e *drejaren*, som har förmansställning. Han sköter temperaturen och den relativa fuktigheten i torkrummen, där hyllorna från golvet till taket är fyllda med allehanda fin keramik.

För innan man helt kunde behärska fuktighetsproblemen kunde det hända, att man under särskilt snöfattiga vintrar fick stora kassationer på grund av att godset förstördes under torkningen. Med de moderna anordningarna, som numera står till buds, är denna risk så gott som utesluten. Att ett

synerligen stort ansvar åvilar 1:e *drejaren* säger sig självt, då gods för tusentals kronor samtidigt passerar torkrummen.

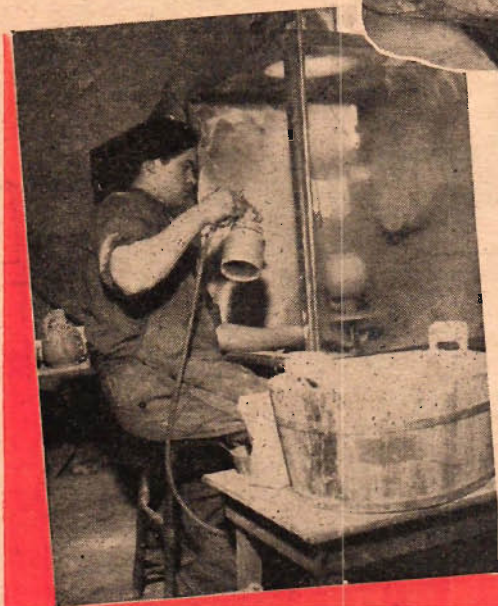
Efter drejning, putsning och eventuell henkling, dvs. montering av henklar (öron) på vaser, skålar, muggar, kannor etc., sker i vissa fall målning. Särskilt gäller detta den mycket omtyckta allmogekeramiken, där man använder sig av ett uråldrigt sätt. *Keramikmålare* målar nämligen godset innan det

torkat med ett annat slags lera än den varav godset består. Det är mest kvinnlig arbetskraft, som utför detta arbete och det sker i samma lokaler som frihandsdrejningen. *Keramikmålare* och *frihandsdrejare* sitter under arbetet.

Den första bränningen sker i kolleddade flamugnar på sådan konstruktion att lågan får en nedåtgående rörelse. Genom ett litet hål i ugnen kan *brännarna*, som utför själva bränningen, följa brännningens förlopp, under vilken varje föremål ser ut som en glödande massa. Bränningen utförs i tvenne skift, ett natt- och ett dagskift. Då det i ugnen insatta godset representerar stora värden har brännaren ett synnerligen ansvarsfullt arbete, som vid minsta försumelse kan föranleda stora förluster. Vid bränningen använder sig brännaren av olika sätt för att kontrollera temperaturerna. Dels har han s. k. segerkäglor, vilka har en sådan sammansättning att de smälter vid en på förhand fastställd temperatur. Genom det förut omnämnda hålet i ugnens sidor kan han observera käglorna. Dels använder han sig även av pyrometrar, såväl termoelektriska som optiska. Härtill kommer en dragmätare och så kallad orsatapparat för kontroll av ugnsatmosfären.

Ugnsarbetare (sättare och tömmare) sätter in godset i ugnen och tar ut det efter bränningen. Även detta är ett ansvarsfullt arbete då en oförsiktighet kan förstöra stora värden. I vissa fall kan detta arbete även kräva särskilt goda kroppskrafter, då gods av större dimensioner såsom golvvaser etc. bränns. Den första bränningen tar i genomsnitt ca 24–40 timmar.

Glaseringen utförs av *glaserare* antingen genom doppning eller besprutning av föremålen. Arbetet kräver bl. a. god syn och färgsinne. Den förr icke så ovanliga blyfögiftningen, som förekommit i samband

T. v.: Glasersprutan i verksamhet. I den infällda bilden formar frihandsdrejaren med stor skicklighet en oformlig lerklump till en smakfull vas.

Den första TORPEDE- RINGEN

med glaseringen, har man här kunnat helt eliminera. Den viktigaste faktorn då det gäller att förhindra blyförgiftning, är frånvaron av fri blyoxid. Detta uppnås genom att man "fritar" glasyrerna, dvs. blyföreningen smälts tillsammans med övriga ingredienser före glaseringen. Vid glaseringsarbetet råder här en minutiös renlighet genom dammsugning, gummiförkläden och personlig hygien.

En del gods underkastas nu även målning av frihandsmålare eller dekoratörer. All målning utförs här på fri hand utan någon som helst schablon.

Det säger sig självt att man därför här måste ha konstnärlig läggning, god syn, gott färgsinne samt säker handföreling. Yrket är såväl manligt som kvinnligt.

Den slutliga bränningen äger rum i elektriska ugnar där ugnssättare staplar upp godset i ett stort fyrkantigt rum. Det sker med hjälp av spetsfötter, nabbar etc. i skikt på skikt. Här gäller

T. h. Ugnsarbetare i arbete. I övrigt ger bilderna på sidan exempel på olika produkter från Andersson & Johansson.

Den 3 juli 1801 kunde man på redan utanför franska örlogsbasen Brest se ett egendomligt skådespel. Ett tjugotal matrosar satt i en besynnerlig båt och bevade av alla krafter på ett par stora skovelhjul. Gnisslet och bullret från maskineriet hördes vida omkring, men farten var mindre imponerande. Båten släpades efter sig en kopparkagge i en lång lina. Äntligen vid målet, som utgjordes av en utranterad slup, slog hjulbåten några lovar kring sitt offer och lyckades slutligen dänga kopparkaggen mot dess sida.

Dunder och brak — och slupen var förvandlad till kaffeved.

Ja, så gick det till, när den amerikanske uppfinnaren och målaren Robert Fulton — samma herre som sedermera byggde de första praktiskt användbara ångbåtarna — utförde världens första torpedering.

Hans torped bestod av en oval kopparbehållare, fylld med tio kilo svartkrut. Inuti fanns även ett uppdraget flintlås, som smällde igen och antände laddningen så fort torpeden törnat mot något hårt. Med detta hemska vapen ämnade Fulton krossa Englands sjömak . . . !

Men på den tiden kunde människorna omöjligt föreställa sig — inte ens sjömi-

litärer av facket — att en laddning kan explodera under vatten.

För att bevisa för den tvivlande Napoleon och hans generaler, att just detta verkligen var möjligt, sprängde Fulton den gamla slupen i Brest. Men hur Fulton än försökte, lyckades han aldrig smyga sig på några fiender och dunka dem med sina torpeder.

Till slut bytte Fulton parti. Han reste över till England och erbjöd där sin uppfinning åt amiralitetet. Den allsmäktige premiärministern William Pitt och några andra regeringsmedlemmar fattade så stort intresse för detta förslag, att de lät tillsätta en särskild kommission av sjömilitärer och vetenskapsmän, som fick i uppdrag att pröva uppfinningen. Inför alla dessa experter sprängde Fulton den 15 okt. 1805 en gammal dansk brigg Dorothea i luften — och med faderlig stolthet förevigade han det sensationella evenemanget på ovan reproducerade målning.

Men vad Fulton aldrig lyckades, det var att bryta amiralitetets motstånd mot detta nymodiga, lömska, oridderliga vapen — torpeden!

S. M—k.

det att iaktta största försiktighet på samma gång som man tillvaratar utrymmet i största möjliga mån, inte minst på grund av de höga strömpriser, som man måste betala. Det är ett ansvarsfullt arbete. Arbetet kräver bl. a. normal muskelstyrka och ett ständigt gående och stående.

En del av det färdigbrända godset kräver en viss översyn, som utförs av *rensare*, vilka med hjälp av små tryckluftdrivna smärgeltrissor justerar godset, om så skulle behövas. Arbetet kräver god syn och säker handföreling. Keramikgodset är sedan färdigt för inläggning på lager, f. v. b. till kunderna.

I en särskild avdelning sker även glasering och sammanställningar av dekorativa utsmyckningar såsom väggdekorationer m. m. Just nu är ingenjör Annerhed, en son till fabrikör Andersson, i färd med att avsyna en väggdekoration i olika vackra färger avsedd för

(Forts. på sid. 20)

REAKTIONSPLAN

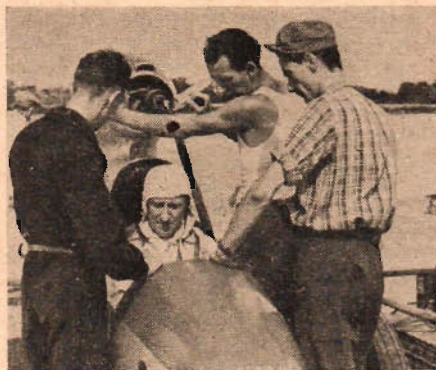

Reaktionsdrivna flygplan för en var, är naturligtvis en överdrift. Oavsett drivsättet kommer det nog att dröja innan var och en kan skaffa sig ett flygplan, men rubriken vill dra uppmärksamheten till att man numera producerar små reaktionsdrivna flygplan med måttliga farter.

Om detta berättade chefen för den franska flygplanfabriken Ets Fouga, Pierre Mauboussin, för vår flygmedarbetare i samband med ett besök i Stockholm.

Fouga-fabrikerna är ingalunda några imponerande anläggningar. Fabriken i Air-sur-Adour i distriktet Landes i Sydfrankrike sysselsätter endast ca 300

personer, alla kategorier inräknade, och hade därför ingen svårighet att undgå den nationaliseringsväg som åren före kriget drabbade landets större flygplanfabriker. Ledare för fabriken är Pierre Mauboussin, väl känd i europeiska sportflygkretsar genom en rad goda sportflygplan.

Fouga-Cyclone görs klar för en provflygning.

Som medhjälpare och chefskonstruktör har M. Mauboussin en herre vid namn Costello, känd som konstruktör av Frankrikes modernaste och bästa jaktplan vid

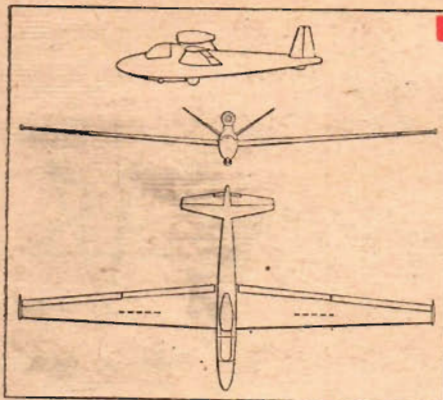
tidpunkten för kapitulationen, Dewoitine D.520.

Från att före kriget ha haft endast motordrivna flygplan på tillverkningsprogrammet, har firman utvidgat verksamheten till att omfatta även segelflygplan, av vilka inte mindre än mellan 500 och 600 producerats efter kriget. Dessa har utgjorts av såväl högvärdiga som övningsplan, dels av egen, dels av tysk konstruktion (Weihe, Olympia och Grunau Baby). Av egna typer har firman efter kriget byggt 40 st. C-30 (övningsplan), 300 st. C-301 (en utveckling av föregående), 60 st. C-310 (C-301 utrustad med högvärdig vinge) samt 120 C-25, en tvåsitsig typ avsedd för övningsändamål. Härigenom har Fouga svarat för ungefär hälften av alla segelflygplan, som efter kriget tillförts Frankrikes mer än 200 flygklubbar genom civilflygministeriets försorg. Det organ inom civilflygministeriet som svarar för sport- och segelflygplan heter Sports Aérienne. Detta organ har hos Fouga nyligen beställt 60 segelflygplan av typ C-311, en vidareutveckling av den tidigare omnämnda C-310, fastän försedd med helt ny flygkropp. Arbetet på denna liksom på en nyligen beställd 20-serie av firmans nyaste tvåsitsiga högvärdigare segelflygplan CM 7, är redan långt framskridet. Det var för övrigt med ett plan av typ CM 7, som den internationellt kände franske segelflygaren Eric Nessler den 25 juni 1949 satte nytt distansrekord för tvåsitsiga med en tillryggelagd distans av mer än 400 kilometer.

Utöver dessa båda typer har, berättar M. Mauboussin, firman ytterligare två nya och synnerligen moderna typer av segelflygplan under utprovning, nämligen CM 8-13 och CM 8-15. Flygplanen är i stort sett identiska bortsett från vingtyor av varierande storlek. Sista siffrorna i beteckningen visar just hur

T. v. Monsieur Pierre Mauboussin vid ett experimentaggregat. T. h. Fouga-fabrikens tvåmotoriga passagerar- och fraktflygplan CM-101, som Air France ev. funderar på att anskaffa för närtrafiken i Afrika. Planet har två 580 hk motorer och tar 14-18 passagerare.

Fougas-Cyclone är en synnerligen formskön skapelse. Lägg märke till de stabiliserande och samtidigt stötpupptagande ändskivorna på vingen. Planets eleganta linjer framgår också av ovanstående treplansskiss.

stora dessa ytor är i kvadratmeter. Någon serietillverkning av dessa båda typer har inte påbörjats och några beställningar har heller inte influtit.

Ett lovande samarbete inleddes för något år sedan mellan Fougas och den franska turbin- och instrumentfirman Turboméca. På Fougas inrådan har denna firma konstruerat om en tidigare påbörjad gasturbin för luftpropeller till en "ren" reaktionsmotor, varvid man fått en statisk dragkraft av 100 kg. Vikten av aggregatet anges till endast 48 kg, vilket var synnerligen lämpligt med tanke på den användning som Fougas planerade för denna motor, nämligen som hjälpmotor på "världens första reaktionsdrivna segelflygplan".

Efter som Fougas-Cyclone tidigare utförligt behandlats i dessa spalter, nöjer vi oss med några aktuella uppgifter om tillverkningen av detta plan.

Efter den första provflygningen på nationaldagen 1949 har proven med den första prototypen, som vid M. Mauboussins besök här hade avverkat över 50 flygtimmar utan störningar, fortsatt och ytterligare en prototyp har färdigställt.

Till förvåning för många franska flygexperter har också, fortsätter M. Mauboussin, det franska flygvapnet intresserat sig i detta projekt genom att beställa en serie på 20 flygplan. Att huvudmotivet inte är flygplanet utan fastmer reaktionsmotorn, framgår av att man beställt ytterligare 30 motorer av typ TR 011, som aggregatet kallas. Av de 20 flygplanen kommer för övrigt en del att tilldelas Meteorologiska Institutet, främst med tanke på vägsegelflygforskning i Alperna samt i de franska Pyrenéerna.

Tydligt är att franska flygvapnet kommer att utsätta en stor del av dessa motorer för mycket ingående prov, såväl på marken som i de beställda Fougas-Cyclone (CM 8-13R) planen. Härtill kommer man emellertid att prova ut motorerna i en speciell flygande "motorprovbock", bestående av två sammanbyggda Fougas-Cyclone, enligt känt amerikanskt Twin Mustang manér. Denna flygplan-konstellation, som är betecknad CM 8-3R.5, ska utrustas antingen med två TR 011-motorer eller med en reaktionsmotor av ny typ, den kallas endast TR OX än så länge, som Turboméca för närvaran-

Två splittrerna franska segelflygplan med "new look". Närmast CM-8-13 och bakom CM-8-15.

de arbetar med. Trots obetydligt större diameter (60 cm mot 42 för TR 011) har den nya motorn en beräknad max. dragkraft av 250 kg.

Det franska flygvapnets intresse för reaktionsmotorer i denna begränsade storleksklass, är naturligtvis inte helt tillfälligt. Det torde närmast vara diktat av möjligheterna att i framtiden använda dylika motorer för skolflygplan, såväl för den grundläggande som för den avancerade utbildningen. Detta för att eleverna från första stund ska vänjas vid reaktionsdriften.

Att man även i detta avseende inte låter gräset växa under sina fötter, framgår inte minst av det faktum att man hos Ets Fougas beställt prototyper-

(Forts. på sid. 24.)

Världens SNABBASTE NATTJAKTPLAN

Den engelska Avro-fabrikens kanadensiska dotterbolag i Toronto, som nyligen gjorde sensation på trafikflygområdet med ett fyrmotorigt reaktionsdrivet trafikflygplan C-102 (Se föreg. nr av TFA), har i dagarna kunnat provflyga ytterligare en nykonstruktion — Kanadas första egna reaktionsdrivna jaktplan.

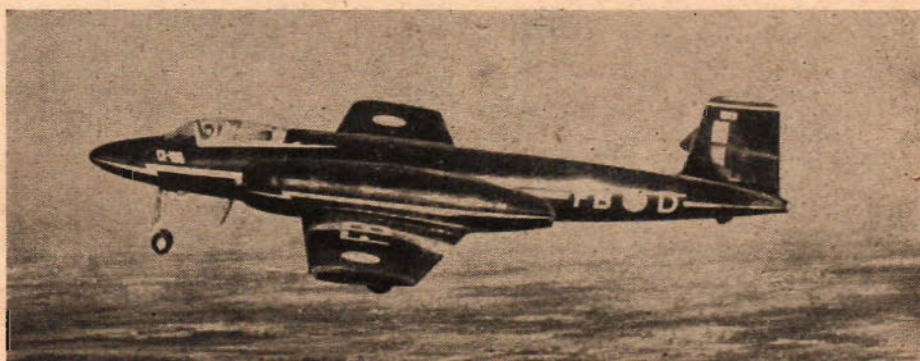
Det nya planet, vilket så när som på den militära beteckningen CF-100 ännu är odöpt, är emellertid inte endast kanadensarnas första reaktjaktplan, det är också ett av världens snabbaste nattjaktplan (eng. all-weather) med en beräknad toppfart av inte mindre än 1 085 km/tim. CF-100, varav en experimentserie på tio flygplan nu påbörjats för det kanadensiska flygvapnet, är, om uttrycket tillåts, ett relativt konventionellt reaktjaktplan med raka vingar. En intressant och ovanlig detalj är dock placeringen av dess båda motorer (planet är nämligen som framgår av bilden tvåmotorigt). Dessa är inte som vanligt

placerade i kroppen eller i en förtjockad vingrot, utan ovanpå vinginfästningen tätt intill flygkroppen. Anledningen till detta arrangemang är inte känt. Vad som däremot är känt är att prototypen av CF-100 är utrustad med två reamotorer av den nya engelska typen Rolls-Royce Avon med en samlad dragkraft av ca 7,5 ton.

Avsikten är emellertid att serieversionen av CF-100 ska utrustas med motorer av den helt nya kanadensiska typen Avro Canada TR 5 Orenda, vilken motor f. n. håller på att provas ut hos North American-fabrikerna i USA (!) inmonterad i reaktjaktplan av typen F-86 Saber. Skälet till detta samarbete ligger i det faktum att Kanada nyligen förvärvat tillverkningslicensen för F-86 och att en serie på 100 flygplan av denna typ nu ska byggas av den kanadensiska firman Canadair Ltd.

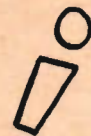
CF-100, som erbjudits USA:s regering men som troligtvis inte kommer att

(Forts. på sid. 20.)

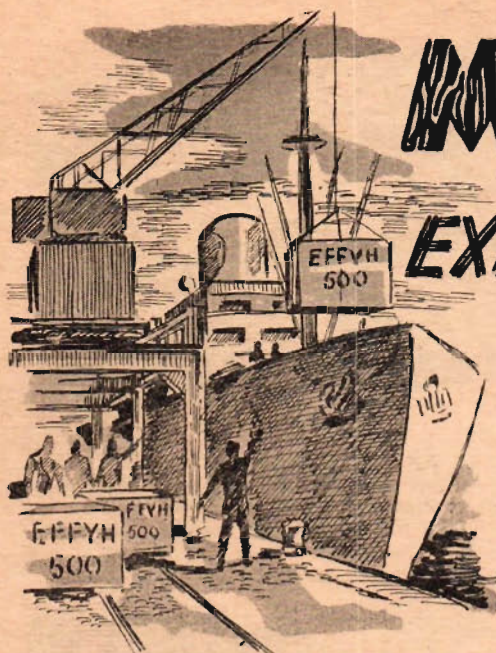

Det hypersnabba nattjaktplanet CF 100 på sin första offentliga provtur.

MIDGET

EXPORTOFFENSIVEN

De europeiska midget- och småracervagnarna samt deras motorer börjar intressera såväl nord- som sydamerikaner. Så undersöker Bröderna Håkansson möjligheten att exportera Effyh 500 till Brasilien medan andra länder försöker öka sina dollarinkomster genom export av främst motorer passande för den amerikanska midgetklassen.

I början på året sände den engelska automobilfabriken Lea—Francis över ett par specialtrimmade motorer som monterades in i amerikanska midgetracers vilka fick tävla med Ford och Offenhauser. Resultatet var sådant att intresserade amerikaner började höra sig för här och var i Europa om det fanns motorer och vagnar, som var lämpade att ta upp kampen på de amerikanska midgetbanorna, allrahelst som Offenhauser-motorerna var både dyra och svåra att anskaffa.

En alldeles ny marknad för racervagnar tycks vara Sydamerika, där intresset för motortävlingar är större än någonsin och där motorsporten understöddes från allra högsta ort, som fallet är t. ex. i Argentina, där en hel automobilindustri håller på att byggas upp.

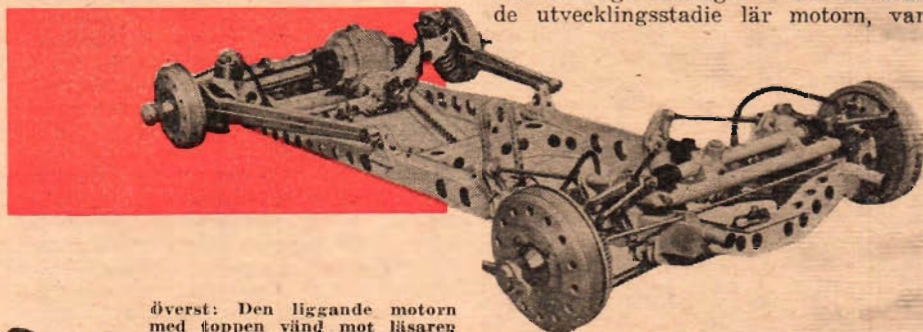
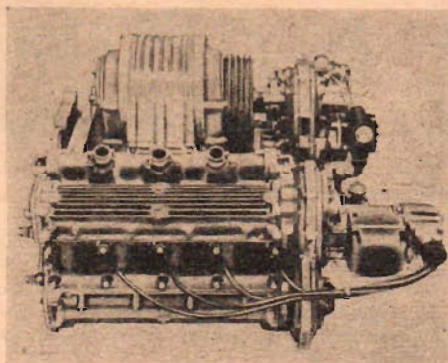
Bröderna Håkansson i Malmö, vilka är pappor till den berömda "halvpannan", har sänt en Effyh 500 till Brasilien och underhandlar om leverans av ytterligare 20 stycken.

Nu i dagarna meddelas att även de italienska fabrikanterna börjat att kasta sina ögon på den amerikanska midgetmarknaden och ämnar gå till attack med en midget i allra minsta klassen efter amerikanska begrepp och regler, vilka bl. a. stipulerar att en kompressoratad fyrtaktare ej får ha större cylindervolym än 50 kubiktum, dvs. 819,3 cc.

Den nya midgetvagnen, som ska sättas in i exportoffensiven och skaffa Italien välbehövliga dollars, har byggts

av Cisitalias f. d. tekniske direktör Giovanni Savonuzzi, som nu arbetar som självständig konstruktör. Från sin tidigare verksamhet har han mycket vidsträckt förbindelser inom Turins industri och dessa tycks han till det yttersta ha utnyttjat för att skapa det verkliga fartvidundret i den lätta klassen.

S. V. A., som den nya vagnen kallas, har en fyrcylindrig liggande motor med dubbla överliggande kamaxlar och kompressor, som levererar ett övertryck av 2,4 at. Cylinderdiametern är 68 mm och slaglängden endast 56 mm, således ett negativt cylinderförhållande av 0,82 till 1, vilket resulterar i en mycket högvarvig motor vars max. varvantal ligger vid 8 200. Bland övriga ovanliga detaljer i motorn kan nämnas att cylinderlocket är avtagbart och har sitt eget kylsystem, som ej står i förbindelse direkt med motorblocket, och att varje ventil ej har mindre än 4 st. härnålsfjädrar placerade i form av ett X. Avgasventilerna är ihåliga och saltkylda, vilket ju ej är någon direkt nyhet i och för sig men ganska ovanligt vid en så liten motor. Topp och cylinderblock är av lättmetall med ikrympta ventilsåten av brons samt våta cylinderfoder. Vevstakarna är i ett stycke och således ej försedda med lösa lageröverfall, och den uppbyggda, väl utbalanserade motoraxeln är försedd med fem kraftiga ramlager. I sitt nuvarande utvecklingsstadium lär motorn, vars

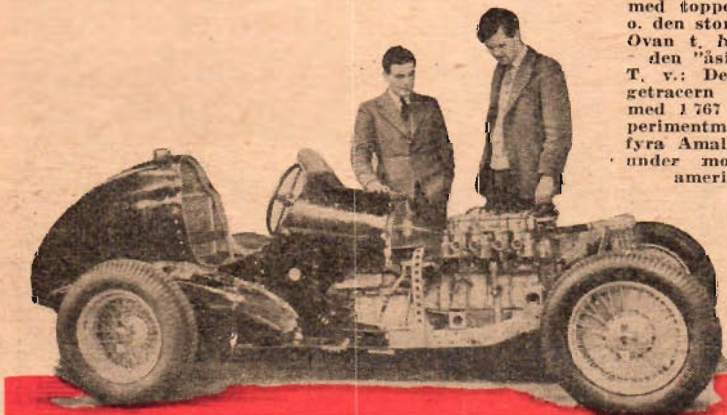

Överst: Den liggande motorn med toppen vänd mot läsaren o. den stora kompressorn överst. Ovan t. h.: SVA chassie med den "åsidosatta" kardanen. T. v.: Den amerikanska midgetracern Baird-Rose Special med 1 767 cc. Lea Francis experimentmotor försedd med fyra Amal motorecykelförgasare under monteringen före den amerikanska debuten.

cylindervolym är 813 cc, enligt uppgifterna i Motor Italia, utveckla ej mindre än 150 bromsade hk.

Om motorn syns märklig är ej chassiet det i mindre grad. Ramen är uppbyggd av rektangulära balkar rikligt försedda med "lätthål" och väl uppstapad. Fjädringen fram sker med långgående torisonstavar i kombination med stötdämpare samt tvärgående krängningshämningar. Bakaxeln är av De Dion-typ med olika långa drivaxlar, vil-

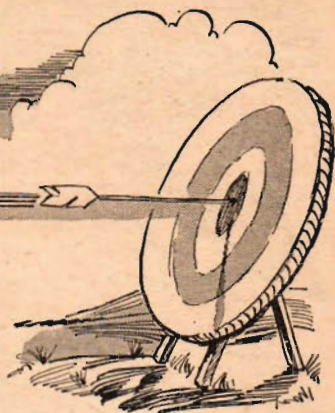
(Forts. på sid. 28.)

9 rätt blev

FULLTRÄFF

Ek poste restante. En timme senare lades lagens tunga hand på avhämtaren. Paketet innehöll de stulna juvelerna, den fina gossen i Stockholm hämtades till kriminalen, och UD kunde ta saken lugnt.

Efter lottning bland dem, som klarat ut problemet, fick prislistan detta utseende: 1. Ingenjör A. Nordebo, Box 449, Luleå 2, 15 kr.; 2. Herr A. Svensson, Fülhult, 10 kr.; 3. Herr David Jansson, Styckebo, Smålands Rydaholm, 5 kr. Prispengarna kommer med posten!

Lustigt nog har några få tävlande kommit fram till en bilösning av följande utseende: GLITTRET SÄNT POSTREK A E. LOTS. Trots den skäliga mystiska texten har lösningen godtagits, därför att man faktiskt kan rida den vägen. Men bilösarna hade ingen tur i lottningen!

om tillvägagångssättet vid lösningen. Det här julproblemet var emellertid på sätt och vis svårare och fordrade en delvis annan lösningsmetod.

158 lösare har skickat in resultatet av sin brottningskamp med problemet, och av dessa har nio funnit *alla* problemets 9 lösningar, vilka framgår av vidstående tabell. Endast fyra ordinarie pris fanns att lotta ut bland dem, som fullständigt löst problemet, men redaktionen har med sedvanlig flötthet beslutat att tilldela de fem, som hade otur i lottningen, var sitt bokpris som belöning för en god prestation. Och så här ser prislistan ut:

1. Herr Jan Goldschmidt, c/o Holm, Karlavägen 40, Stockholm, 25 kr och TFA för år 1950.
2. Herr Knut Röjder, Södermannagatan 24 C, Stockholm, 15 kr.
3. Teknolog Folke Svensson, c/o Bergman, Vasagatan 5 C, Göteborg, 10 kr.
4. Byggnadsing. Evald Wikenfors, Södergård, Hällabäck, 5 kr.
5. Herr Sigvard Wikenfors, Pl. 138, Bestorp.
6. Ing. Th. Oldhammer, c/o Andersson, Lästmakaregatan 8, Stockholm.
7. Herr Charles Eklund, Fornaboda, Lindesberg.

(Forts. på sid. 26.)

Det var ett arbetsamt göra att gå igenom packen med svar på våra julpristävlingar, och som vanligt bjöd svaren på en överraskning: i det närmaste tio gånger så många som antalet lösare till "Rid i natt" hade försökt sig på den ganska knepiga "Fental". När vi såg volymskillnaden i de två svarshögarna, började vi undra på, om problemgillraren varit alldeles bakom flötet ifråga om att bedöma svårighetsgraden hos problemen. Det såg konstigt ut!

Men allteftersom breven öppnades, steg den enkla förklaringen fram ur pappershögarna. Och den bestod däri, att det överväldigande flertalet lösningar till "Fental" bestod av ofullständiga sådana. En kompakt majoritet hade bara hittat *en* sifferkombination som nyckel till chiffret med de fem stadsnamnen — och den fullständiga lösningen bjuder på *nio* kombinationer! Utav dessa "entydiga" lösare förklarade åtskilliga, att de funnit denna tävling betydligt lättare än den andra, som de gått bet på. — Problemgillraren ber att få sända en särskild hälsning till den lärare ett bra stycke uppåt Norrland, som något överlägset framfört denna åsikt men nu får anledning läsa en särskilt för ändamålet komponerad syndabekännelse.

Och nu till resultatet!

Rid i natt

När Hvilström sade "sjöhäst", fick han ljudassociationen "schackhäst". Han skrev kvickt de fem kodorden i telegrammet under varandra så här:

O T I O S
L P T S T
E L G E S
T R E T Ä
A R N T K

I denna bokstavskvadrat är G centrum. "Rid från centrum WNW", betyder tydligen eventuellt, att man ska gå sig ut på en schackhäst från G "västnordväst", dvs. till L i andra raden. Sedan är det enkelt att prova sig fram till texten: GLITTRET SÄNT POST REST OLA EK. Genom ett blixtsamtal med posten i Malmö fick Skarpander besked om, att ett litet brevpaket kommit med SAS förmiddagsflyg från Stockholm, adresserat till Ola

Tabell visande de möjliga lösningarna på "Fental". Angående sista kolumnen se texten.

Fental

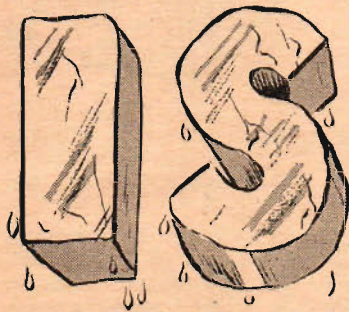
Detta problem tycks av de många tackord, som fanns i svaren, ha varit särdeles omtyckt. I vår inbjudan till tävlingen skrev vi, att minnesgoda läsare kanske skulle upphäva jubelrop vid åsynen av problemets kärnpunkt. I TFA den 19 juli 1946 fanns nämligen en fullständig analys av ett liknande problem, av vilken läsarna kunde få en fin vink

Nr	A	C	E	L	N	O	S	PROCENT AV "ENLÖSNINGAR"
I	9	1	6	3	0	2	8	14
II	2	1	8	4	7	3	0	5
III	3	1	5	4	0	8	2	20
IV	5	1	3	4	2	8	0	12
V	2	1	5	4	9	8	3	11
VI	9	2	5	8	6	1	3	10
VII	0	2	4	9	6	1	3	8
VIII	9	2	7	8	4	5	1	10
IX	0	2	6	9	4	5	1	10

MODELLER

På

Vintern bjuder modellporten en hel del möjligheter och dessa utnyttjades nyligen vid en uppvisning av u-kontrollflyg och racerslädar på Långbrodals skridskobana. I nedanstående artikel berättar vår medarbetare om galan och dess erfarenheter.

Tre uppmärksammade plan med förare: stående Gunnar Söderberg med sitt jätteplan, knästående t. v. Ekstam med ett typiskt ukontrollplan samt t. h. Olle Eriksson med sitt lilla polflygningsplan.

högtalaranläggning hyrdes och som speaker "lånades" red. Svanteson från TFA.

Grabbarna kom snart underfund med, att det egna materialet inte skulle räcka till för ett fullödigt program, varför de inbjöd Flygsektionen i Racer Octan, en aktiv klubb, som är på stark fram-marsch och som i sina led har många "saltingar". Medlemmarna i denna klubb höll i somras till på Sportexpon, där de

körde mest varje kväll, och deras flackande runt om i Sverige och på kontinenten garanterade för, att det var ett gäng att räkna med. När sedan herrar Pinotti och Widén från Carioca välviligt ställde sig till förfogande var allt laddat för ett lyckligt genomförande av denna uppvisning, för att inte tala om Björn Hedén med sina grabbar, även dessa från Racer Octan, Slädsektionen, vilka bygger och kör islädar med stor framgång. Till detta återkommer jag emellertid senare.

Pinotti och Widén inledde det hela med var sitt biplan, försedda med 1,5 cc Pinotti-dieslar, vilka utvecklade en förvånansvärd god effekt. Fattas bara annat! De flög samtidigt i samma cirkel, s. k. "teamracing" (beskriven i TFA nr 4), jagande varandra under halsbrytande manövrer. Men publiken, som uppgick till åtskilliga hundratal, gick miste om en ordentlig krock, vilken många gånger syntes nära. Därefter var det Per-Axel Eliassons tur att ställa sig i centrum och dirigera sitt plan, ett monoplan av plankmodell med en Kometdiesel som kraftkälla, vilken åstadkom den ena "wingovern" efter den andra, avbrutna av "lägsniffar". Sedan flög grabbarna slag i slag. Där var Lennart Forsberg med en imponerande samling välbyggda plan, men tyvärr mätte motorerna, bestående av Mc Coy 19, Contestor, Ok 29 m. fl. inte så bra av den fuktiga luften, vilket gjorde en del förtret litet här och var. Kylan var däremot frånvarande, och pontoner hade på valda delar av planen varit fullt berättigade.

En ståtlig syn erbjöd Gunnar Söderbergs skapelse, ett plan i 1,5 m-klassen, som bara använde en del av den effekt, som Ohlsson 60 är kapabel för. Han snurrade emellertid runt rätt tappert i det blå med i det närmaste vertikala linor, och planet presterade dessutom en glidflykt, som man sällan skådat. Bara den flygningen skulle ha varit värd entré — som inte upptogs.

Magnus Kling, med en ny konstruktion försedd med en Arden 0,99, tog det

(Forts. på sid. 18.)

Äldre personer skakar ofta på huvudet med ett småleende på läpparna åt grabbar, som kommit upp i mogen ålder, och vilkas hobby fortfarande är modellflyg. De tycker det är löjligt och anser, att det passar för grabbar i kortbyxor med klubba i munnen. Hur som helst, tycke och smak ska vi inte diskutera, men grabbarna i Älvsjö modellflygklubb med klubbledaren Berndt Eriksson i spetsen gick och retade upp sig över allt hänet och menade att något måste göras.

Klubben, som har ett 40-tal medlemmar, går framåt med stora steg, men för att få de äldre intresserade och minska antalet flinande beslutade de sig för att anordna en uppvisning i linkontroll, vilket inte fordrar alltför stora utrymmen och vilket utan tvekan är det mest publikdragande inom modellflyget.

Planen (en skridskobana av lagom storlek) ordnades genom Idrottsstyrelsen, som var mycket tillmötesgående,

Nedan Racer Octans "släd-gäng" vid uppvisningen på Långbrodals skridskobana. T. h. håller Gösta Aspequist på att tanka sin släde under villig medverkan av dottern Monica.

Där TENNSOLDATERNA förädlas

Professor Rössner och herr Stig Olsson diskuterar några nygjutna typer, som satts upp på ställningar för målning.

Drabanten, den klubb TFA besökt, arbetar emellertid med siluettfigurer av 30 mm höjd. Själva grundmodellen köper eller byter man sig vanligen till, och genom professor Rössners verksamhet har man här fått fram åtskilliga intressanta typer. Han utför formarna i skifferplattor och gravyren är i verkligheten så grund att den största svårigheten här i landet har varit att få tag på en gjutare som kan få metallen att flyta ut jämnt.

När samlaren fått sin figur i vanlig metallfärg börjar emellertid hans eget arbete. Det består i att försöka soldaten med en tidshistoriskt riktig uniform och att detta inte alltid är så lätt förstår man, när man lyssnat till ett par samlare som lidelsefullt diskuterat vilken färg livremmarna på en karolineruniform ska ha och bägge kunnat styrka sin uppfattning med officiella urkunder. Här har då ändå bortsetts från det rent mekaniska målningsarbetet som också bjuder på åtskilliga tekniska problem: att få den rätta kulören för en uniform som varit i bruk en längre tid under fältförhållanden, att få färgen att täcka perfekt utan att bli för tjock etc.

(Forts. på sid. 15.)

Gränsen mellan modellbygge och en del andra hobbies är ganska flytande — det är en sak man kommer underfund med om man besöker den svenska tennsoldatklubben Drabanten, som sedan en tid tillbaka är verksam framför allt i Stockholm.

Likaväl som de flesta människor är absolut övertygade om att modelljärnvägar och modellflyg är leksaker för småpojkar så torde de flesta modellbyggare och utövare av tekniska hobbies vara övertygade om att tennsoldater och tennsoldatsamlande är något man lämnar efter sig vid skolåren och att det är något abnormt att gamla karlar sysslar med sådana saker.

Kommer man ut till professor Rössner i Tullinge, där tennsoldatklubben Drabanten brukar samlas, kommer man snart underfund med att tennsoldathobbyn rymmer mycket av modellbygge och det är inte någon tillfällighet att denne professor har ett stort antal fartygsmodeller som prydnadsföremål.

Man nöjer sig nämligen inte med att samla tennsoldater, utan man vill också placera in dem i deras rätta sammanhang och därför rekonstrueras stora slag, där soldaterna uppträder i tidsenliga uniformer, vapen och formationer. Att bygga upp dessa panoramor förut-

sätter ett betydande mått av modellbygge, föregånget av noggranna studier om truppersnas uppställning vid slagets början och de olika förbandens förflyttning därefter. På en av våra bilder syns just en borg som byggts upp för att bilda fond till ett stort härläger från 1500-talet.

Man skiljer på plastiska och siluetttyper, av vilka de förstnämnda som namnet anger, eftersträvar att ge figurens alla dimensioner medan de senare är lövtunna. Föregångsmannen beträffande de plastiska figurerna här i landet är ingenjör Holger Eriksson i Karlstad, som sedan länge är känd över hela landet för sin enastående samling.

Ovan några av professor Rössners modeller i ungefär tredjedels skala. Nedan en borg uppbyggd som bakgrund till ett större härläger och befolkad av tennsoldater i tidsenliga uniformer.

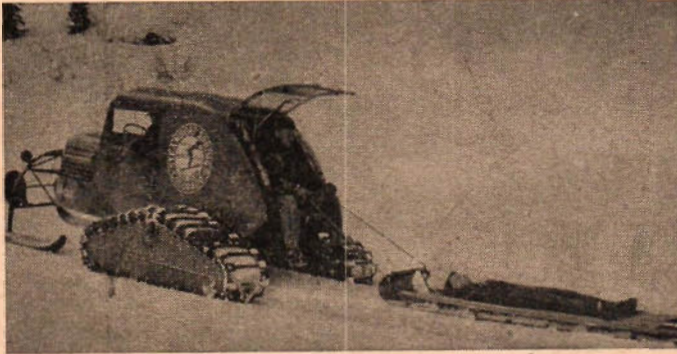
JUBILEUMSNUMMER

av Teknik för Alla utkommer den 10 mars. Utöver ett synnerligen omväxlande och gediget innehåll kommer där att finnas ett enastående meddelande till den ungdom som vill framåt.

Numret blir 48-sidigt, tryckt på träritt papper och kommer att kosta 1:— kr. Beställ redan nu hos Er tidningsförsäljare, då upplagan blir begränsad. Prenumeranter erhåller naturligtvis numret utan extra kostnad.

Mekaniserad S:t Bernard

Den mekaniska S:t Bernhardshunden i verksamhet. Genom sin specialutrustning kan den ta sig fram i synnerligen oländrig terräng och den kan även ge sig ut under det värsta oväder, då det skulle vara rena döden för mänskliga livräddare att ge sig upp i bergen. För orientering under dessa betingelser har föraren en be-lyst kompass på instrumentbrädan.

S:t Bernhardshundens livräddande Sverksamhet i Alperna är ju legendarisk. Amerikanerna vill inte vara sämre och därför har de skapat en mekaniserad S:t Bernhard, vilken nu börjar uppträda vid en del amerikanska vinter-sportorter. Det är en skidförsedd band-traktor, utrustad med en hundra häs-tars motor. Enligt de uppgifter man släppt ut ska den kunna ta sig upp för sluttningar med 65 procents stigning.

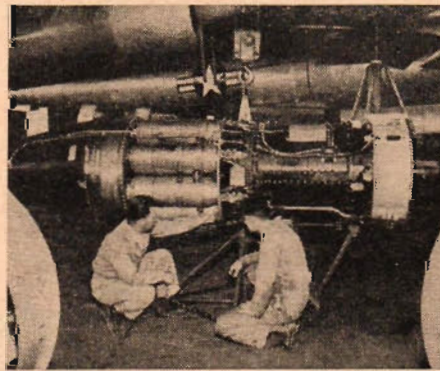
Som framgår av vår bild kan ekipa-get förses med en bårsläde för hem-forsling av skadade personer. Man räk-nar även med att maskinen ska få stor användning när det gäller att söka upp och rädda boskapshjordar som överras-kats av snöstormar och för linjerepara-tioner ute på de stora prärierna.

Ny svetsmetod för aluminium

En amerikansk firma har utexperimen-terat en ny metod för svetsning av aluminium, vilken enligt tillgängliga uppgifter förefaller vara ett stort framsteg. Med metoden, som går under namnet Aircomatic, ska det vara möj-ligt att svetsa aluminiumplattor med en tjocklek av 3-76 mm fyra gånger snab-bare än med någon annan känd metod med motsvarande kvalitet på svetsen. Den kräver inga specialarbetare och kan utföras med en halvautomatisk ut-rustning. Inga flussmedel används och ingen slagg behöver avlägsnas från svetsen. Inte heller behöver svetsaren avbryta arbetet för att skifta elektro-der. Vid svetsningen, som kan ske ver-tikalt eller horisontellt, används en svetspistol, som automatiskt tillförs svetsstråden. Genom en särskild anord-ning tillförs argon eller helium för att förhindra luften att komma i kontakt med den smälta metallen. Vid arbetet kan en vanlig svetsgenerator användas.

Lukt borttagande medel

En amerikansk fabrik demonstrerade nyligen på en utställning ett nytt lukt borttagande medel. Kemiskt sett är det n-cetyl-n-etyl-morfolin-etyl-sulfat, ett katjoniskt, ytaktivt medel. Det är enligt påstående så kraftigt att det tar bort även de mest utpräglade lukter, såsom av cigarr, fotogen och begynnande för-ruftelse av lik etc.

Experter från Boeing kontrollerar en ny J-47 innan den installeras i en B-47 Stratojet.

USA:s kraftigaste reamotor

USA:s kraftigaste reaktionsmotor i serieproduktion är General Electrics J-47. Den förekommer i det världs-rekordhållande amerikanska jaktplanet F-86 Sabre och likaså är världens snab-baste bombplan, B-47, utrustad med sex dylika aggregat. För att få extra fart under strid kan ett injektionssystem spruta in vatten och alkohol varigenom kraften momentant höjs väsentligt.

TEKNISK pressrevy

* OM DEN GANSKA FANTAS-tiska återuppbyggnaden av kraftstatio-nen Berlin West i den brittiska Berlin-zonen berättar Engineering. Den ur-sprungliga stationen kom i drift 1930—32 och bestod av 8 koleldade pannor, var och en med en kapacitet av 150 ton ånga i timmen vid 33 atö. Pannorna levererade ånga till sex turbiner på var-dera 34 000 kW. 1942 började monte-ringen av ytterligare 4 kolpulvereldade Bensonpannor för ca 150 ton/tim var vid 143 atö och två turbiner på 26 000 kW. Grunden, det byggnadsmässiga ar-betet och den väsentliga järnkonstruk-tionen för dessa pannor var klara då Berlin erövrades av ryssarna, som de-monterade det mesta av kraftstationen med undantag av själva järnkonstruk-tionen. Då engelsmännen övertog zonen var kraftstationen praktiskt taget en-dast ett tomt skal.

Första steget i återuppbyggnadsar-be-tet började i april 1948 med två Benson-pannor med en kapacitet i enlighet med den ursprungligen beräknade, en tur-bin på 26 000 kW, två kondensations-turbiner på 36 000 kW och en turbin på 12 000 kW. På grund av Berlinblocka-den kunde man inte börja montagear-be-tet på allvar förrän i maj 1949. Nu var alla grund- och byggnadsarbeten klara i förväg och genom att sätta in upp till 2 000 man fick man stationen i arbete till i november samma år. Under bloc-kaden flögs över 1 460 ton materiel till anläggningen in.

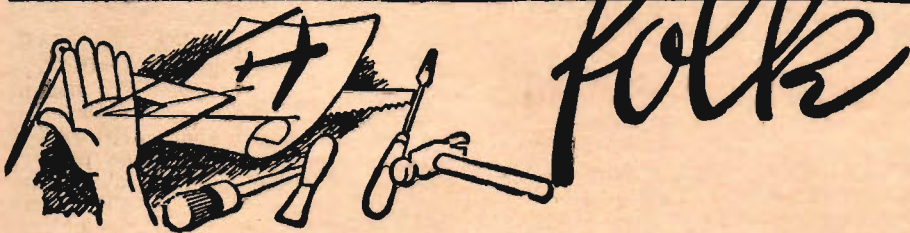
* ETT NYTT SYNTETISKT HARTS har enligt Kemikaliefacket framställts i USA speciellt med tanke på framställ-ningen av matta väggfärger, vilka är en mycket stor artikel i Amerika. Tvätt-barheten hos det nya hartset, som är av fet alkydtyp, lär vara fem till sju gånger större än hos vanliga väggfär-ger. Det utgör som det levereras binde-medel för matta färger.

* BOEING PLANERAR ENLIGT Interavia Air Letter en passagerarver-sion av sitt sexmotoriga bombplan Stra-tojet och en grovrättning till planet fö-re-ligger. Enligt denna kommer det att ut-rustas med fyra reaktionsmotorer och pilformade vingar. Det skulle bli en högvingad maskin med reamotorerna placerade i par under vingarna.

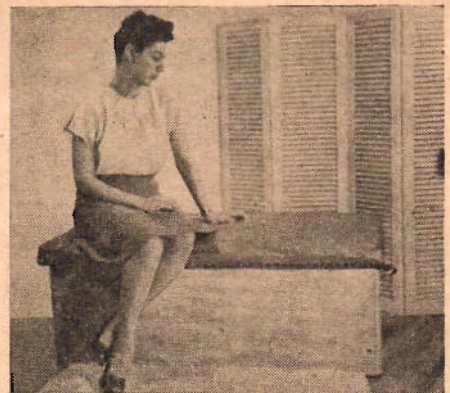

Kompressorturbiner till J-47.

HÄNDIGT

Kista som sittmöbel

Med stängt lock är kistan en utmärkt sittplats.

Kistan kan härbärgera överflödet av lakan, filtar, kläder etc. så att övrigt utrymme avlastas och den erbjuder också en bekväm sittplats.

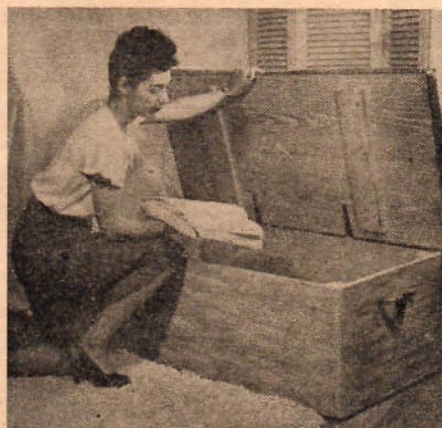
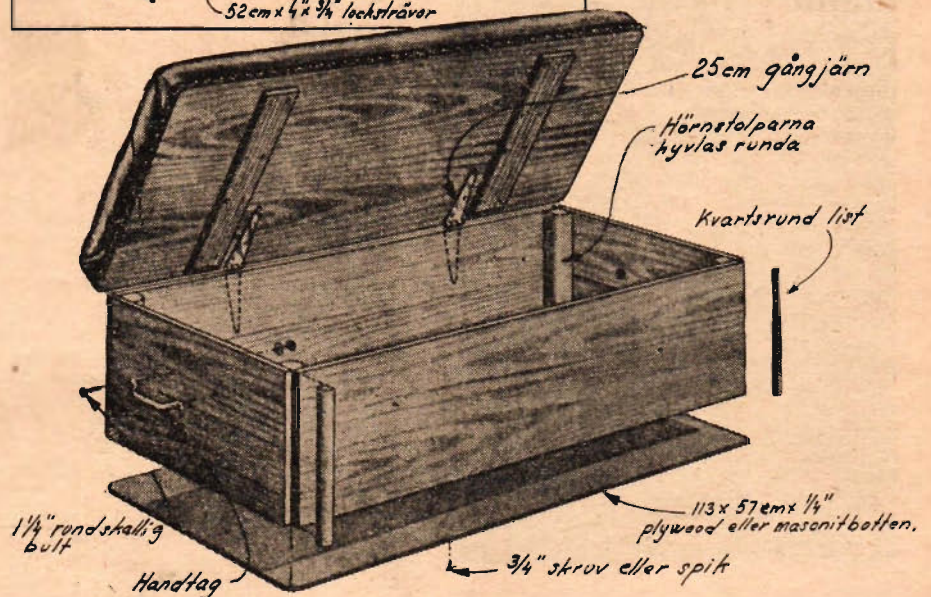
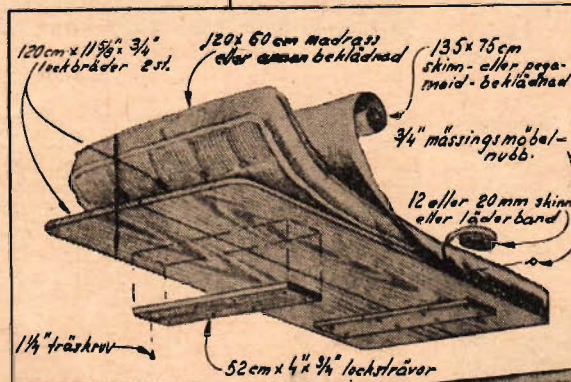
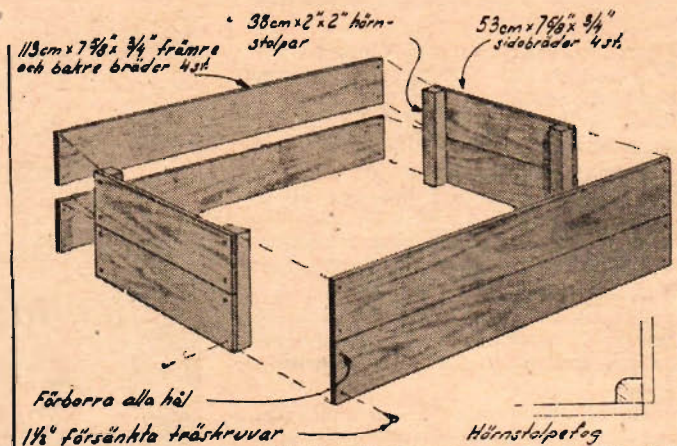
Som framgår av ritningarna är konstruktionen enkelheten själv. Där finns ingen bröstpanel, spänt eller annan besvärligare fog, endast enkla stumfogar, dolda av rundlist i hörnen. Som material kan användas nästan vad för slags rakfibrigt trä som helst om det är fritt från kvistar. Såga först till fram-, bak och sido-stycken och se till att vinklarna blir räta. Borra och försänk sedan hålen för skruvarna samt limma och sätt ihop bitarna med hörnstolparna. De kvadratrunda listerna spikas sedan fast i ändfogarna.

Masonit- eller plywood-botten sätts nu fast på sin plats med lim och spik eller skruv. Sätt fast sex stycken glidknappar av metall eller av gummi i botten så att golvet inte blir repigt om kistan skjuts. Härfter sågas de två bräderna för locket till enligt mått och fogas ihop med de två tvärsträvorna som framgår av bilden. Locket stoppning utgjordes på originalkistan av en madrass, som skurits till så att den passade. Om ni inte kan komma över en madrass så kan ni använda vanlig formullstoppning eller i nödfall stoppa med gamla trasor.

För yttre beklädnaden används pergamoid eller skinn i någon färg som frun i huset gillar. När madrassen eller annan stoppning är på sin plats så sträcks ytterbeklädnaden över och nubbas provisoriskt på sin plats med små matt-
(Forts. på sid. 15.)

Den kista som här beskrivs i text, fotografier och ritning är en ypperlig förvaringsplats samtidigt som den är en trevlig möbel och en bekväm sittplats.

Alla kanter bör rundas så att man inte fastnar med kläderna. En stödpinne hindrar locket från att falla ned.

En kista av denna typ rymmer förvånansvärt mycket.

Spritbrännare för hårdlödning

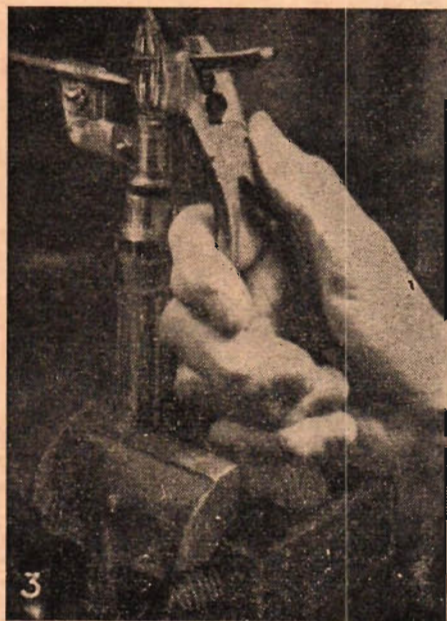
Teknik för Alla presenterar här nedan en spritbrännare, som kan användas för såväl vanlig lödning som hårdlödning. Vi tror att den ska visa sig användbar för både modellbyggare och andra hobbyister.

Den spritbrännare som visas på fotografierna och ritningarna har visat sig vara utomordentligt användbar för vanlig lödning liksom även för hårdlödning av modell- och andra arbeten.

Emedan lågan blåses ut vinkelrätt mot brännarveken blir det lätt att utföra lödningsjobb på platser, som eljest skulle visa sig vara mycket svåråtkomliga med en vanlig gasuppvärmd brännare eller med elektrisk lödkolv.

Tillförseln av rikligt med värme på rätt plats resulterar i ett bättre arbete, som fordrar litet eller inget rengöringsarbete.

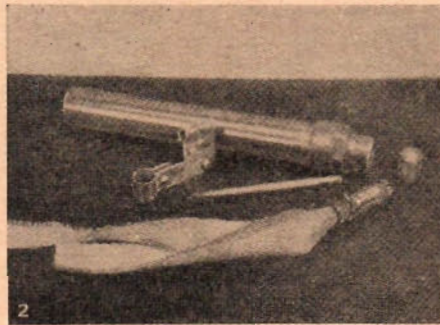
För tillverkning av brännaren behövs 150 mm långt klen järnrör med en ungefärlig diameter av 22 mm (fig. 3). Rörrets nedre ände tillsluts genom fastlödning av en rund bricka av 3 mm tjock mässing. En \varnothing 25 mm fläns av mässing eller järn svarvas sedan till så, att den passar noga i rörrets övre ände varefter den löds fast på sin plats. Innan den emellertid sätts in i röret så borras ett 11 mm hål som gängas $W \frac{1}{2}$ " för vekens rör, vilket senare även tjänstgör som påfyllningsskruv. Påfyllningsskruven är gjord av huvudet till en

Användning av brännaren för hårdlödning av mindre verktyg.

vanlig sexkant järnskruv. Ett 8 mm hål borras sedan tvärs igenom. Skruvhuvudet borras sedan ur med en diameter 10 mm till ett djup av ungefär 6 mm för att passa för vekens rör, som inskjuts och löds fast på sin plats. Vekens rör bör sticka upp ungefär 25 mm ovanför påfyllningsskruvens översida, så som visas på ritningen.

Vi ska nu göra luftmunstycket och dess fäste. Det senare görs enligt de dimensioner som visas i fig. 6. Materialet är en bit 1,5 mm mässing- eller järnplåt. Den är utförd så att det kan regleras i höjddled på vekens rör. Luftmunstycket kan också föras fram eller tillbaks i förhållande till lågan. Munstycket är gjort av ett 5 mm kopparrör med längden 75 mm. Diametern i dess ena ände förminskas genom att man vrider röret mellan vänster hands fingrar under det man hamrar detsamma mot ett litet järnstöd. Röret ska hamras ned ända tills det är nästan igentäppt. Det jämnas sedan med en fil varefter hålet borras upp med en 1,6 mm borrhåls så att det blir ett fint utlopp för luften.

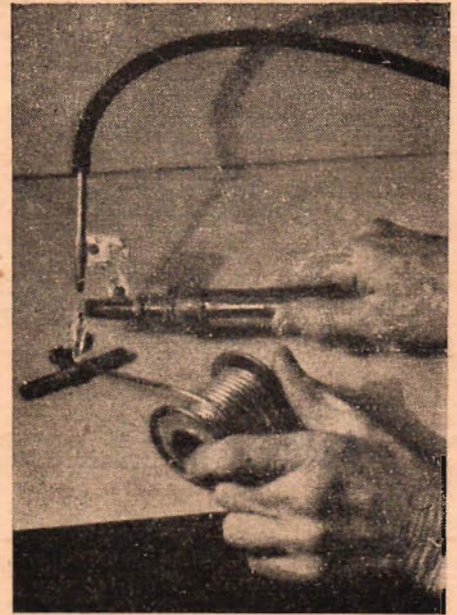

Detaljer till brännaren.

rör med längden 75 mm. Diametern i dess ena ände förminskas genom att man vrider röret mellan vänster hands fingrar under det man hamrar detsamma mot ett litet järnstöd. Röret ska hamras ned ända tills det är nästan igentäppt. Det jämnas sedan med en fil varefter hålet borras upp med en 1,6 mm borrhåls så att det blir ett fint utlopp för luften.

Flätkåpa.

Vi måste nu på något vis skaffa oss en luftström för brännaren och det kan bäst ordnas genom att vi bygger den lilla fläkten som är avbildad i fig. 1. Flätkåpan A i fig. 1 är gjord av ett 65 mm brett rör eller en cylinder avskuren av en 150 mm diameters konservburk. Den kan göras av en aning större om så skulle önskas, men det är inte tillrådligt att göra den mindre. Fläktens ändstycken görs av två konservburkslock, som förstärks genom att man löder in två cirkelrunda skivor av tjock galvaniserad plåt, såsom syns på fig. 5. När detta är gjort så svarvas två mässinglager F till enligt dimensionerna angivna på ritningen. De löds fast på utsidan av vardera locket. Locket B kan nu sättas in i ena änden på den avskurna burken och löds fast för gott på sin plats. Det andra locket C borras med 8 st. 13 mm hål. Det pressas helt enkelt in på sin plats i kåpens andra ände så att fläktvingarna kan kommas åt vid behov.

Spritbrännaren i användning.

Stativet, fig. 2, är av en enkel konstruktion. De två sidorna skärs ut av tjock galvaniserad plåt, som böjs längs de streckade linjerna varefter kanterna nitas och löds ihop. Alltsammans nitas och löds sedan fast på den plana bottenplattan J.

Luftuttaget, fig. 4, ska nu tillverkas. Tunn metallplåt skärs till enligt fig. 4 K och löds ihop längs de raka kanterna. Ett 38 mm långt kopparrör med en diameter av 6 mm löds fast i den yttre änden så som framgår av ritningen. När detta är gjort så kan uttaget placeras på kåpens sida med änden M ner till, varefter urtagets form ritsas upp på kåpan. Skär ut öppningen i kåpan men 3 mm innanför linjen och flänsa ut kanterna med en liten plattång, se G i fig. 1. Urtaget kan nu passas in över öppningen och löds fast. Kåpan löds fast på stativet (H fig. 2).

Tillverkning av fläkten.

De fyra vingarna skärs till enligt fig. 7 på ritningen, och böjs längs de streckade linjerna. De görs av tunn metallplåt, som visas vid D i fig. 1. Skruva fast vingarna mellan de två flänsarna EE. Flänsarna svarvas av ett par 11 mm tjocka mässingbitar med diametern 38 mm. De borras, som syns, för 3 mm skruv. Navet borras och gängas för stoppskruvar. En kort bit av en 5 mm rundjärn utgör axeln. Vid monteringen av vingarna på flänsarna dras först en fläns fast på axeln under det den andra får vara lös och montera de fyra bladen i läge. När bladen upprikts så dras skruvarna fast varefter löds mellan flänsarna och bladen. Fläkten kan nu sättas in i kåpan i det läge som visas i fig. 1, varefter det yttre locket pressas in på sin plats.

Om ett lämpligt drivhjul inte skulle finnas tillgängligt så kan man göra ett i enlighet med fig. 8. Den görs av en träskiva 10 mm tjock som skruvas fast i en fläns (liksom den som används till fläkten), varefter alltsammans monterar upp i en svarv och svarvas till rätt form och utseende. Alla nödvändi-

Fläkt detaljer.

ga dimensioner på drivhjulet är angivna på ritningen.

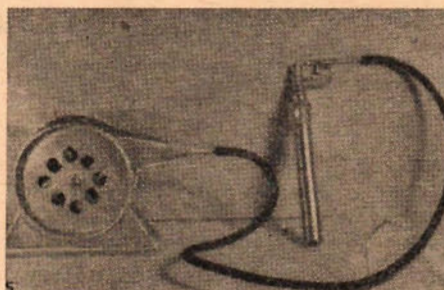
Hur brännaren används.

När brännaren ska användas så kan fläkten monteras fast på arbetsbänken och drivas av en liten elektrisk motor. Fläkten kan också monteras upp och ned under bordskivan, där den inte är i vägen, men i vilket fall som helst i ett sådant läge som passar för skruvstycket. För att få bästa resultat så bör fläkten köras med stor hastighet. Ett varvtal på 3 000 varv/min. är lämpligt. Fläkten ansluts till brännarens luftmunstycke med en 1 m lång gummslang med innerdiam. $\frac{1}{4}$ ". Brännarens veke utgörs helt enkelt av en vanlig lampveke 18 cm lång. Den rullas ihop i ena änden och skjuts in i vektorret. Brännarens handtag som även är spritbehållare bör endast fyllas till hälft

ten för varje gång. Påfyllningsskruven måste täta ordentligt för att förhindra läckage. Eventuellt blir det nödvändigt att lägga en fiberbricka under skruvhuvudet.

En av bilderna av brännaren visar hur den späns fast lodrätt i ett skruvstycke och används utan lufttillförsel. Detta är lämpligt vid härdningsuppvärmning av t. ex. mindre svarvverktyg, borrar etc. Emedan spritbrännaren ger en klar, inte sotande låga så kan anlöpningsfärgen noggrant studeras så att uppvärmningen kan avbrytas vid lämplig tidpunkt.

Till slut ett varningens ord! Emedan brännaren avger hög värme så är det inte tillrädligt att använda den för tunn koppartråd, blylegeringar, eller andra liknande materiel, på grund av faran för nedsmältning. För alla andra lödningsoperationer kommer emellertid brännaren att visa sig idealisk.

Brännare och fläkt hopmonterade.

Där tennsoldaterna...

(Forts. fr. sid. 11.)

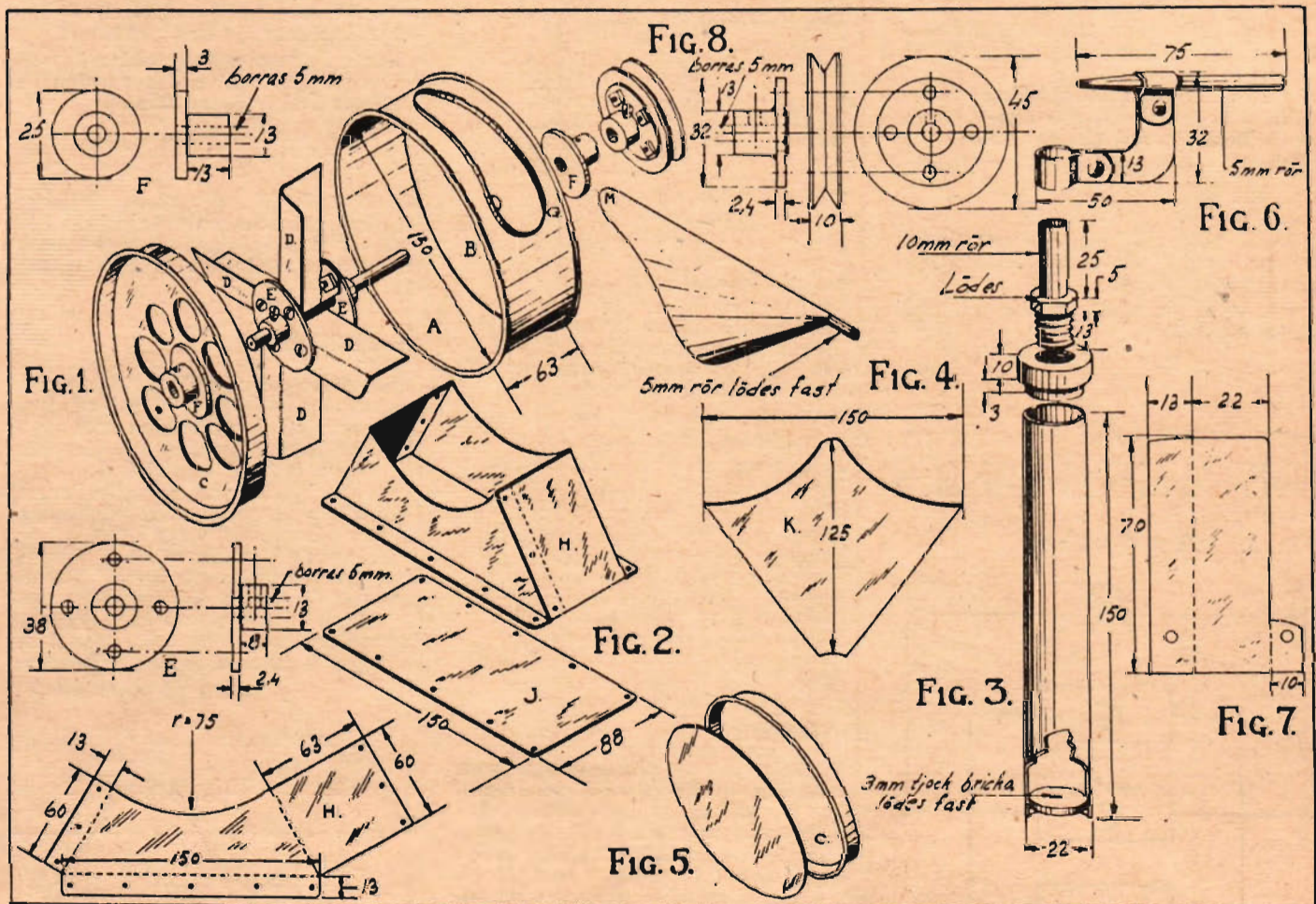
Detta är emellertid endast början för de samlare som strävar efter att bygga upp hela panoramor. De måste skaffa sig tillräckligt många soldater av de olika sorter som behövs för att skapa hela förband, bygga upp slagfält, bakgrunder m. m. och grundligt sätta sig in i alla detaljer beträffande de slag de vill rekonstruera så att icke någon expert kan anmärka på detaljer som är ohistoriska.

Kista som sittmöbel

(Forts. fr. sid. 13.)

spik. När sedan alla hörn och kanter justerats byts mattspiken ut mot antika mässingmöbelspik, som placeras på omkring 25 cm avstånd från varandra. Använd en kontrasterande läderfärg för att piffa upp beklädnaden.

Sätt nu fast locket med ett par gängjärn. Locketts bakre kant ska ligga jäms med bakväggen, men främre kanten och sidokanterna bör sticka ut ungefär 35 mm så att locket lätt kan öppnas. Nästa steg blir att fylla alla spik- och skruvhål med plastiskt trä och sandpappra alltihop ordentligt. Originalkistan gavs en antik lyster genom att den målades med ett lager gråvit färg som tonades av med brunt och bränd umbra.

De olika detaljerna som behövs för konstruktion av lödningsbrännaren. Fig. 1. fläkt detaljer, fig. 2. fläktstativ, fig. 3. spritbehållare, fig. 4. fläktens luftuttag, fig. 5. ändlock för fläkten, fig. 6. munstycksfäste, fig. 7. detalj av fläktvinge (4 st. behövs), fig. 8. drivhjul för fläkten.

Resistans, induktans och kapacitans

Under samlingsrubriken Radiotekniska repetitionsövningar inför TFA fortlöpande artiklar om olika områden av den elementära radiotekniken. Den första artikeln i serien var införd i nr 1. Läsekretsen är välkommen med bidrag och varje publicerat sådant honoreras naturligtvis.

Varje ledare har som bekant alltid ett visst s. k. "ohmskt motstånd", vilket mäts i enheten *ohm* (Ω). Detta motstånd är praktiskt taget lika stort vid likström och växelström. Vid högfrekvens ökas dock motståndet beroende på den s. k. *yteffekten*.

Motståndet R hos en ledare är lika med ledningsmaterialets specifika motstånd ρ multiplicerat med ledarens längd l i m dividerat med ledningsarean a i mm^2 . Alltså $R = \rho \cdot \frac{l}{a}$.

Motstånd i olika utföranden används i stor utsträckning som kopplingsselement i radioapparater.

Vid seriekoppling av motstånd blir resulterande motståndet lika med summan av de ingående motstånden. (Fig. 1.)

För parallellkoppling gäller formeln

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{r_1} + \frac{1}{r_2} + \frac{1}{r_3} \dots$$

Härvid blir resulterande motståndet mindre än det minsta av de ingående motstånden. (Fig. 2.)

För två parallellkopplade motstånd gäller formeln

$$R = \frac{r_1 \cdot r_2}{r_1 + r_2}$$

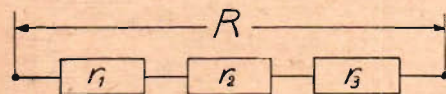

Fig. 1. $R = r_1 + r_2 + r_3$

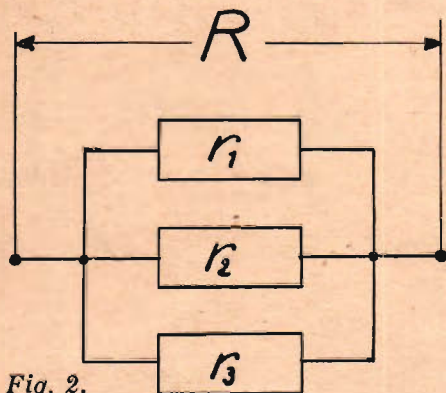

Fig. 2.

Då ett motstånd genomflyts av en växelström, ligger strömmen i fas med spänningen över detsamma. Därmed menas, att strömmen når sitt maximivärde samtidigt med spänningen, och då spänningen är noll, är också strömmen noll. (Fig. 3.)

Förhållandet mellan spänning, ström och motstånd framgår av Ohms lag: $E = I \cdot R$, vilken även kan skrivas $I = \frac{E}{R}$ eller $R = \frac{E}{I}$. E betecknar här spänningen i volt, I strömmen i ampere och R motståndet i ohm.

Den effekt, som utvecklas i ett motstånd, är lika med spänningen gånger strömmen, dvs. $P = E \cdot I$. P betecknar här effekten, vilken erhålls i watt (W), om E uttrycks i volt och I i ampere. Då spänningen enligt Ohms lag är lika med $I \cdot R$ och strömmen lika med $\frac{E}{R}$, kan

formeln för effekten ävenledes skrivas på följ. två sätt: $P = (I \cdot R) \cdot I = I^2 \cdot R$ och

$$P = E \cdot \left(\frac{E}{R}\right) = \frac{E^2}{R}$$

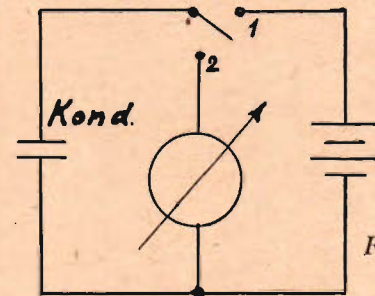

Fig. 5.

Inom radiotekniken är *resistans* den allmänna beteckningen för ohmskt motstånd, vilket vi också kommer att tillämpa i fortsättningen.

Specifika motståndet hos några av våra vanligaste metaller:

Aluminium	0,028
Bly	0,208
Guld	0,023
Järn	0,13
Koppar	0,0178
Kvicksilver	0,958
Mässing	0,075
Nickel	0,1
Platina	0,1
Silver	0,0163
Tenn	0,12

Induktans

Vi tänker oss att vi har en stor spole (exempelvis en drossel med järnkärna), vilken vi seriekopplar med en amperemeter och ett batteri. Den så erhållna kretsen kan slutas och brytas med en strömbrytare. Kopplingsschemat framgår av fig. 4. Om vi nu sluter kretsen och samtidigt observerar amperemeterns utslag, kommer vi att märka, att strömmen

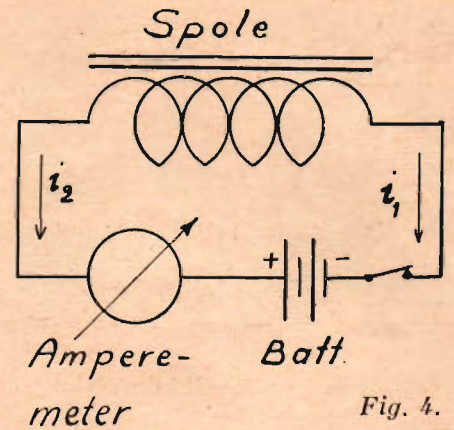

Fig. 4.

(i_1) icke ögonblickligen når sitt maximivärde utan först så småningom. Denna tröghet beror på att det av spolen omslutna magnetfältet, som uppstår när kretsen sluts, inducerar i spolen en spänning motriktad den påtryckta spänningen. Den inducerade spänningen åstadkommer en ström (i_2). i_1 reduceras således av i_2 och först när induktionsspänningen småningom försvunnit, har i_1 nått maximivärdet.

Spolens *induktans* är ett mått på denna tröghet. Induktansen mäts i enheten *henry* (H).

De spolar, som används i en radioapparats avstämde kretsar har i allmänhet så liten induktans, att det blir obekvämt att räkna med enheten i henry. I stället har man då de mindre enheterna *millihenry* och *mikrohenry*.

1 millihenry (mH) = 0,001 H

1 mikrohenry (μH) = 0,001 mH

För enlagriga cylinderspolar kan induktansen (L) med god approximation beräknas med hjälp av formeln

$$L = \frac{N^2 \cdot D}{47 + 100 \frac{1}{D}} \mu H$$

N betecknar här varvantalet, D diametern i cm och l lindningslängd i cm. Som man ser ökas induktansen med kvadraten på varvantalet om l och D är konstanta.

Kapacitans

En kondensator består av tvenne sinsemellan isolerade ledande belägg. Denna anordning har förmåga att uppta elektrisk laddning, vilket kan konstateras genom följande experiment:

En stor kondensator, en voltmeter, ett batteri och en omkopplare uppkopplas så som schematiskt visas i fig. 5.

Omkopplaren ställs först i läge 1. Därefter omkopplas till läge 2. Voltmetern gör då utslag. Kondensatorn upptog alltså laddning från batteriet, när omkopplaren stod i läge 1. I läge 2 urladdades densamma genom voltmeteren.

(Forts på nästa sida.)

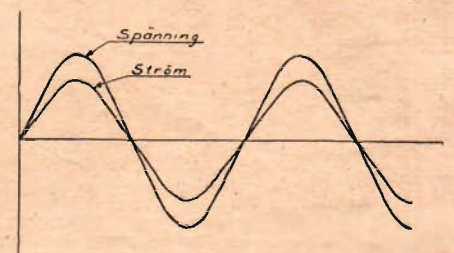

Fig. 3.

Piper Supercruiser

— Slutavsnittet —

Med detta avsnitt i Örnflygarskolan avslutas byggbeskrivningen av den flygande skalamodellen av Piper Supercruiser.

Tidigare avsnitt av Örnflygarskolan, som omfattat både synnerligen enkla och mer avancerade saker, har varit införda i nr 24, 25, 26 1949 och 1, 2, 3 och 4 1950. Därmed har den avancerat så långt att regelbundet deltagande i den berättigar till Teknik för Alla Örnflygarmärke. När Ni samlat ihop 3 olika numererade kuponger kan Ni sända in dem till Teknik för Alla, Box 3137, Stockholm 3, tillsammans med 60 öre i frimärken för porto och expeditionskostnader så erhåller Ni märket.

Vi spanner och målar planet

Före all målning måste hela klädseln spännas med vatten. Detta låter konstigt, men vatten spanner mer än all världens speciallacker! Det sprutas helst på med en fixerspruta (eller kan stänkas på med en tandborste, men vidrör ej klädseln!). Sedan hela klädseln blivit jämnt fuktad (ska ej drypa av vatten), får den torka i fred.

Därefter kan lackningen påbörjas. Klart eller färgat zaponlack eller speciallack för modeller är lättast och billigast, men med en spännande "färgdope" kan vi få fram de underbara färger som förebilden är "dopad" i: röd nos och kroppsoversida samt ving och stjärtplan, creme-färgad kroppsun-

Ett mått på förmågan att uppta laddning är kondensatorns kapacitans, vilken mäts i enheten farad (F). Mindre enheter är mikrofarad (μ F) och pikofarad (pF). (I stället för pF används ofta benämningen mikromikrofarad ($\mu\mu$ F), vilket är samma sak).

$$1 \mu F = 0,000\,001 F$$

$$1 pF = 0,000\,001 \mu F$$

En kondensators kapacitans (C) erhålles ur formeln

$$C = \frac{a \cdot \epsilon}{3,6 \pi d} (n-1) pF$$

I denna formel betecknar a det ledande beläggets yta i cm^2 , ϵ dielektricitetskonstanten för isolationsmaterialet, $n = 3,14$, d isolationsjockleken i cm och n antalet ledande belägg.

Isoleringsmaterialet benämns dielektrikum.

Dielektricitetskonstanten för några ämnen:

Luft	1
Glimmer	7
Trolitul	2,2
Pertinax	5,4

—aql.

derdel, landställ och fena. Obs! Några vanliga färglacker från färghandeln kan inte användas, de är för tunga och spanner inte! Planet "dopas" helst endast en gång, om det ska flygas. Fler än två dope-skikt kan spänna stjärt och vingar skeva.

Skalenliga detaljer

På vingen kan förebildens registreringsbokstäver limmas, utklippta i tunt papper. På amerikanskt plan t. h. på övervingen och t. v. på undervingen:

NC 87803

På svenskt plan (har sålts av ANA-flyg i Nyköping) över hela över- och undervingen:

SE-TFA eller en annan bokstavskombination. Se bilden.

Stag av sytråd på stjärtplanet visas på blad 1, och på förebilden ser man små V-formade mellanstag mitt på stöttorna till vingen, samt några extra små lister på vindrutan, vilka kan målas i silver. Till skalening modell gör vi en liten skalapropeller enligt bif. bild, och den målas i träfärg, svart eller silver (i varje fall spetsbeslagen). Hjulen målas creme inuti med gråa eller svarta ringar. Detta senare är mycket viktigt för utseendet!

Flygning

Denna modell förutsätter att bygga en flygit en enklare ÖRN-modell tidigare (Örnungen, Mustang eller Auster). För flygning insätts 1 varv (2 strängar) gummiband $0,8 \times 4,7$ mm som såpas in lätt, samt flygpropellern vars lagerbrickor oljas lätt. När det gäller polflygning måste landställets pianotråd böjas ner efter ritn. för att öka höjden och undgå ödesdigra propellerslag i golvet. Avväg planet med hjälp av fast-

Örnungen, grundmodellen i TFA:s örnflygarskola.

limmade pappersklämmor e. d., så att det balanserar när det hänger fritt på ett finger under varje vinghalva strax bakom vingbalken. Om nosen hänger ner limma en klämma i stjärten eller tvärtom.

Nu glidprovar vi i absolut lugnt väder och på hinderfri, slät mark. (Vid polflygning är det bara att motorflyga direkt). Kasta med samma låga fart som planet ska glidflyga. Med höjdrodret trimmas vacker glidflykt in. Med sidorodret stötts rak kurs (om planet svänger åt vänster, vrids sidorodret 2 mm åt höger).

När Pipern glider vackert vevar vi upp propellern 50—100 varv baklänges och släpper iväg planet horisontellt. Det ska nu endast stiga svagt, sänka nosen och glida till marken. Om du vevar upp propellern direkt med fingrarna, bör du inte ge den mer än högst 300 varv — såpad förstas.

Har du en vanlig drillborr, så är det bara att sätta en liten pianotråds krok i den, haka kroken i propellern, dra ut motorn till dubbla kroppslängden och veva upp på fullvarv omkr. 450. Men först trimmas motorn med ett mindre antal varv några gånger. Under tiden för du propellern mot nosen. Men glöm inte att varje varv på drillen ger minst 3—4 varv på propellern. Om propellern går t. ex. 4 varv då du vevar ett, kan du dra upp maximalt 125 varv. Om du inte har en kamrat till

Då det för många möter svårigheter att utan bearbetad byggsats i balsaträ kunna bygga en mera avancerad modell som Piper Supercruiser, har ingenjör Isacson på TFA:s uppdrag framställt en komplett materialsats till deltagare i Örnflygarskolan för det låga priset av kr 3:20 — men endast mot denna kupong! Materialsatsen innehåller alla delar utstansade eller tryckta på finaste balsa, Catongummimotor — den förnämsta som finns, klädsel, pianotråd, hjul, celluloid, lagerbrickor, färdiga propellerdelar samt t. o. m. sandpapper och polstav för inomhusflygning. Ritningarna finns dock i TFA och lmn tillkommer.

Till TEKNIK för ALLAS HOBBY-TJÄNST, Tunnelgatan 3, Stockholm 3. Sänd omgående mot postförskott + porto:

..... st TFA:s materialsats till PIPER SUPERCruiser för endast kr 3:20

..... st STOR limtub ÖRN-cement kr. 0:90

Namn:

Bostad:

Postadr.:

ÖRNFLYGARSKOLAN VIII

Namn:

Bostad:

Postadr.:

att hålla i Pipern under dragningen, så är det bara att haka sporrrens lilla ögla i en krok e. d. (en sådan kan du göra av pianotråd och hänga t. ex. över en staketspjäla).

För markstart räcker en jämn yta på några få meters längd. Starta mot vinden, om det blåser en svag sådan. Men flyg försiktigt — en modell byggd av tunna ribbor är aldrig lika stark som t. ex. en Auster. Och lycka till!

I följande nr kommer Sigurd Isacson att med en sensationell bildserie föra läsaren ett steg vidare till skalamodelternas champion!

TiM III slår rekord

Den tredje utställningen Teknik i Miniatur, den första internationella, kommer att slå alla rekord. Den svenska avdelningen kan räkna med 119 anmälda modellbyggare med ca 250 utställda modeller. Bägge siffrorna överträffar de tidigare utställningarna.

Till detta kommer den internationella utställningen, till vilken anmälning inkommit från USA, Canada, Finland, Frankrike, Holland, Norge, Danmark, Schweiz och England, som ensamt kommer med inte mindre än ett 20-tal kvalitetsmodeller. Sammanlagt väntas omkring 60 utländska modeller.

Att intresset är stort i Stockholm för denna utställning är ju helt naturligt men av den post Teknik för Alla får

framgå att intresset ute i landet är minst lika stort och uppenbarligen kommer modellbyggare och hobbyister i stor utsträckning att besöka Stockholm under utställningstiden.

Både från Göteborg och Malmö har man också förhört sig om möjligheten att komma i kontakt med modellbyggarna för att göra något liknande och i Malmö vill man ordna en utställning redan före påsk.

Modeller på is

(Forts. fr. sid. 10.)

lugnt och föredrog att provflyga kärnan i lugn och ro, medan trätobrodern Olle Eriksson, förutom med några linkontrollmodeller, gjorde stor lycka med sin Mc Coy i en polmodell. Denna gren av modellflyget är ännu relativt okänd i Sverige, men kommer säkert med tiden, och som den intelligenta läsaren förstår, rör det sig här om ett plan, som liksom modellracerbilarna rör sig runt en polstav.

Erfarenheterna är ännu så länge rätt knapphändiga på denna front, och Olle Eriksson är nog den, som kommit längst med hastigheter över 100 km-strecket. Möjligen får jag tillfälle återkomma till polflygningen i en artikel längre fram.

Förutom de ovan omtalade pojarna fanns det flera andra med olika plan, men jag nöjer mig med de redan nämnda och övergår till islädarna, vilka samtidigt med flygningarna körde på andra delen av planen.

Slädarna, som hade stora svårigheter med det våta och knaggliga underlaget, var till antalet sex och kördes av Hedén, Hallström, Smedberg och Aspekvist. Motorerna var av märket Arden 0.99 och Mc Coy 19 och dessutom hade Aspekvist en Tegströms 10 cc. i sin intressanta konstruktion, vilken före uppvisningen körde några varv, iakttagen av en beundrande skara, men därefter strejkade motorn och var och förblev obeveklig.

Smedberg med sin Arden-slåde visade prov på, hur en isläde uppför sig, när den är som bäst i lektagen. Det blev

"ryggflygning, loopings" m. m., allt helt ofrivilligt men mycket intressant.

De som lyckades bäst var Hedén och Hallström, vilka körde så kullagret i polstaven var nära varmgångsgränsen. Hastigheterna rörde sig omkring 100 km/tim, isen tillät inte mera, men Hedén har varit uppe i över 160 km/tim med en Mc Coy 19-slåde. Sorgligt nog får slädarna en tendens att flyga vid dessa hastigheter med ödesdigra "landningar" som följt. Hedén har emellertid lovat råda bot för detta. Mätte han få tillfälle visa det innan issäsongens slut.

Detta var, vad som sig tilldrog under det 1½ timme långa programmet, vilket vi får hoppas gjorde sitt till för att göra älvslädbarna "modelairminded". För de klubbar, som tänker följa exemplet, vill jag gärna ge några råd med hjälp av de erfarenheter, man här fick.

- 1) Ordentliga avspärrningar måste göras, då människan av naturen är nyfiken och lätt kan komma i vägen för ett störtdykande plan, med otrevliga konsekvenser som följd.
- 2) Alla deltagare måste ha sin egen utrustning med linor, batterier, verktyg m. m. Förbistringen och nervositeten var stor under letandet efter utlånade saker. Varje sekund är dyrbar, när en otålig publik väntar.
- 3) Är program uppgjort, måste minst en reserv finnas beredd att hoppa in. Miniatyrmotorer är känsliga saker och har en förmåga att strejka vid de mest olämpliga tillfällen.
- 4) Efter varje flygning bör linorna läggas ut i periferien, planet tankas, överses och påkopplas till linorna igen, så att allt är klart till nästa flygning utan onödig tidsförlost.
- 5) Mycket viktigt är, att planet får en ordentlig översyn, innan man lämnar hemmet. Ca 50 procent av deltagarna misslyckades helt eller delvis tack vare dålig trim på planen.
- 6) Sammanhållning och gott kamratskap.

Tänk på dessa saker och gör ett försök. Det lönar sig!

E. stunt.

MOTORLITTERATUR

Motorportkalendern 1950/Racingåret

Nytt utökat format med 200 rikt illustrerade sidor som ger en utförlig årskavalkad om allt som hänt i motorsportens alla grenar. Statistiska uppgifter, tabeller och serieprogram finns dessutom med i denna strålande årsbok för alla intresserade av motorsport 3:-

Motorcykelhandboken

En modern, praktisk handbok av största värde för alla motorcykelägare inför vårens justering av motorcykeln eller lättviktaren. 150 sidor med mängder av tips och fnesser för den dagliga skötseln och smärre reparationer. Instruktivt illustrerad. Inbunden 8:75

Motorreparationer B. Bergvik

Moderna bil- och båtmotorers reparation och skötsel. 717 sidor. 6:te upplagan 1948.

"Den verkliga motorbifeln... Ett standardverk inte bara för verkstadsfolk utan för varje bilist som vill veta vad som rör sig under huven." Tidn. MOTOR.

Klotband 24:50

1949 American Automobiles

Alla amerikanska bilar av 1949 års modell finns här beskrivna med specifikationer och tekniska data samt med 115 förnämliga fotoillustrationer. En synnerligen trevlig bok för alla bilintresserade. Häftad, stort format 10:50

KUNGS Bokhandeln

Kungsgat. 26. Tel. 23 28 15, Sthlm
Var god sänd förprickade böcker mot postförskott till
Namn
Adress TFA 5

KATALOG

innehållande stor sortering experimentartiklar, radiodelar, elektr. material, verktyg, artistmaterial, leksaker, ritningar, handböcker m. m. sändes gratis mot insändande av ett 20-öres frimärke, som återbetalas vid första order.

CLAS OHLSON & CO Insjön

TELEGRAFNYCKEL

i precisionsutförande med:

Avstörningsfilter, slaglängden inställbar m. graderad kulspar, effektiv och sinnrik fjäderinställning, fingergrepp med gummiplatta och tung bottenplatta på gummifötter.

En nyckel för den kräsne

TRIOD
INGENJORSFIRMA

Lindstedtsvägen 1 - Stockholm

34:65

Sändes mot postförskott + porto.

Miniatyrrör för nätmottagare!

6,3 V växelströmsrör

6BE6

Pentagrid blandarrör

6BA6

Högfrekvens pentod

6AT6

Duodiod-triod, detektor och lågfrekvens

6AQ5

Slutpentod

6AK5

Högfrekvens pentod

6J6

Dubbeltriode, blandarrör

6X4

2-vägs likriktarrör

0,15 amp. allströmsrör

12BE6

Pentagrid blandarrör

12BA6

Högfrekvens pentod

12AT6

Duodiod-triod, detektor och lågfrekvens

50B5

Strålpentod slutrör

19J6

Dubbeltriode, blandarrör

35W4

1-vägs likriktarrör

Nya precisionsrör i mindre dimensioner med bättre data

Nu finns inte bara Tungsräm miniatyrrör för batteriapparater utan också för växelströms- och allströmsmottagare och förstärkare.

Varje rör tillverkas i helglasutförande i samma dimensioner (19×61 mm max.) och för samma fattning som motsvarande amerikanska typer.

Samtliga miniatyrrör har en enastående mekanisk hållfasthet genom

stabil konstruktion, som medför bl. a. frihet från mikrofonljud. Utomordentliga elektriska egenskaper särskilt på kortväg. Det är rör för dagens och morgondagens förnäma, kompakta, lätta och oömma apparatkonstruktioner. Skriv efter data och detaljer!

ORION FABRIKS- & FÖRSÄLJNING-AB

Svarvargatan 14, Stockholm

Telefon 52 01 15

Avdelningskontor i Göteborg och Malmö

Fabrik i Södertälje

TUNGSRAM RADIORÖR

KUNGS bokhandeln

rekommenderar

POPULÄR TEKNIK

Egil A. Hylleraas

ATOMERNA

Forskningens väg mot okänt land

Författaren för läsaren in i atomforskningens okända land — berättar om de oändliga perspektiv som öppnas för mänskligheten genom atomforskarnas arbete. Illustr. 12:—, inb. 15:50.

James Stokley

ELEKTRONER I ARBETE

Boken ger en utomordentlig bild av vad elektrotekniken kan uträtta. Författaren är en av USA:s främsta vetenskapliga föreläsare, och hans bok är av värde för alla tekniskt och vetenskapligt intresserade. Rikt illustr. 36 planscher. 13:50, inb. 17:—.

E. D. Lawrence —

I. Langmuir — H. S. Taylor

CYKLOTRONEN OCH DEN NYA BIOLOGIEN

I en och samma bok presenterar här tre framstående vetenskapsmän sina senaste rön inom atomvetenskapen. 9:—.

Lancelot Hogben

MATEMATIK FÖR MILLIONER

Här berättas civilisationens historia samtidigt med att boken lätt och lekande inför läsaren i den matematiska problemvärlden. 4:e uppl. 14:50, inb. 21:—.

Arnold Meier

MASKINRITNING

Ett värdefullt hjälpmedel för alla som har med ritteknik att göra i sina studier eller i sitt dagliga arbete. Illustr. 6:—.

Till **KUNGS** bokhandeln

Tekniska avdelningen 1 tr, upp.

Kungsgatan 26, Stockholm. Tel. 23 28 15.

Böcker i 3 våningar.

Sänd mot postförskott:

..... ex. hft/inb. **Atomerna.**

..... ex. hft/inb. **Elektroner.**

..... ex. **Cyklotronen.**

..... ex. hft/inb. **Matematik.**

..... ex. **Maskinritning.**

Namn

Adress TFA

Industri på lergrund

(Forts. fr. sid. 5.)

Sabbatsbergs doprum i Stockholm. En liknande dekorativ utsmyckning med motiv från kemins område pryder Höganäs-koncernens forskningslaboratoriums stora fasad, även den utförd hos Andersson & Johansson. Den kan man inte undgå att lägga märke till när man färdas ut till fabriken. Den konstnär som företaget på detta område vanligen samarbetar med är f. d. höganäspojken Robert Nilsson, numera bosatt i Stockholm.

Vi avslutar vår intressanta rundvandring med ett besök i företagets stora utställningslokal, där de hundratala föremål som utgör verkstadens tillverkningar pryder hyllorna. Vad som frapperar är de vackra färgerna och de rena linjerna. Särskilt gäller detta kanske stengodset, som numera utgör företagets främsta specialitet, denna förnämliga keramiska konststart, vilken gamla tiders kineser och japaner behärskade suveränt.

Stengodset är en hård homogen massa, vilken liksom porslinet sintrar samman vid bränningen under en temperatur av ca 1300° C och därigenom blir ogenomtränglig för vatten. En av stengodsets förnämsta företräden är mottagligheten för glasyr, och de skålar och vaser som här framställs, liksom vardagens nytto-konst av olika hushållsföremål äger färger och glasyrer av en skönhet och glans som intet annat material torde kunna uppvisa. Vad man i denna kollektion särskilt fäster sig vid är den reduktionsglasyr bland stengodset som vanligen går under benämningen "oxblod" eller Sang de boeuf och med vilken fabriker Johansson arbetade länge och intensivt. Företaget tycks f. n. vara ensamt om dess tillverkning här i vårt land och de artiklar som lagts upp är original då tillverkningen hittills skett i mycket liten omfattning. Några modeller eller kollektioner i vanlig mening har hittills icke kommit fram. De tillverkade pjäserna blir därför som oftast endast begärliga artiklar för finsmakare, kännare och samlare.

Herr Sigfridsson berättar i detta sammanhang att företaget nyligen blivit inbjudet att översända prover på sitt stengods till det stora internationella keramikmuseet i Faenza, Italien, en heder som säkerligen icke kommit vilken keramisk verkstad som helst till del.

O. H.

Världens snabbaste...

(Forts. fr. sid. 7.)

accepteras av det amerikanska flygvapnet av den anledningen att man redan har två olika typer av nattjaktplan i serietillverkning (F-94 nattjakt-Shooting Star och F-89 Scorpion), har en beväpning som omfattar fyra 30 mm automatkanoner av en helt ny typ, som tros vara utvecklade från den på tyskarnas första reaktjaktplan Me 262 använda kanonen Mk 108 och är dessutom försedd med modernaste radarutrustning. För manövreringen av denna utrustning har CF-100 två mans besättning. Chefkonstruktör för CF-100 har varit engels-

H. ALBIHNS

PATENTBYRÅ AB

(f. d. Th. Wawrinskys Patentbyrå AB)

Kungsgatan 4 A, STOCKHOLM

Telefon 23 19 10

Kontor i Göteborg:

O:a Hamngatan 52

Firman grundad 1891

Patentambud:

M. Kierkegaard, E. Dorman,

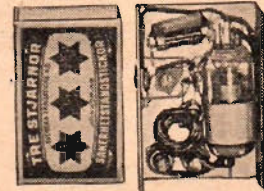
G. Enerot, O. Clauss

Medlemmar av

Svenska Patentombudsforeningen

PATENT - VARUMÄRKEN

FICKMOTTAGARE

Kan användas på alla väglängdsområden, även kortväg. Format som en tändsticksask. Synnerligen lättbyggd. Ritningen är utförd i minsta detalj och åtföljes av noggrann arbetsbeskrivning. Materiallista med priser bifogas. Pris per ritning **3:85**
Byggsats, fullt komplett med rör och även sådana detaljer som tråd, skruv och aluminiumchassie, kostar **24:95**
Sändes mot postförskott varvid porto tillkommer.

HOBBOY-FÖRLAGET, Avd. R., Borås

BYGGSATSER

för skivspelare och växlare.

Radiogramm.-skivspelare, kompl. kr. 75:—

Grammofonmotor, asynkron, " " 98:50

127—220 V " 35:—

Skivtallr. m. centrump. o. lagerb. " 10:50

Asynkronmotor 127—220 V, helkapslad i

lätmetall 35 W, avsedd förfläkt kr 39:—.

Passande fläkt 150 mm kr 18:—. Returr.

N. V. Anderssons Hobbyförmedl., Kvånum

800 hobbyuppslag för 60 öre

Ett register upptagande över 800 hobbyuppslag, publicerade i de senaste 6 årens nr av Teknik för Alla erhålles mot insändande av 60 öre i frimärken och namn o. adress på nedanst. kupong.

Till **TEKNIK** för **ALLA**, Box 3137, Sthlm 3

Sänd omgående Teknik för Alla nr 1 årg. 1950 med 800 hobbyuppslag. 60 öre bifogas i frimärken.

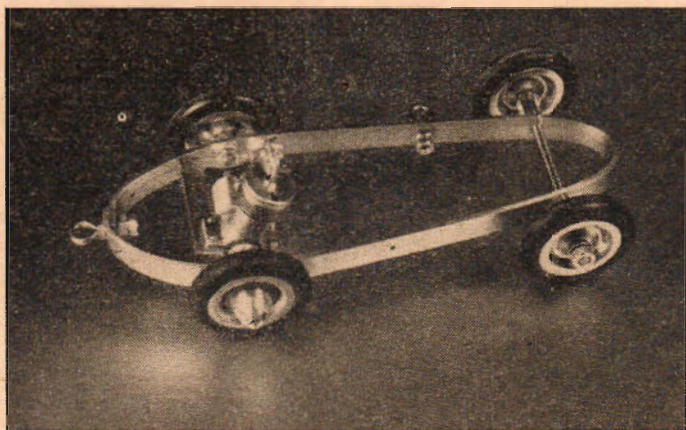
Namn:

Bostad:

Postadr.: TFA 5

mannen J. C. M. Frost, som tidigare arbetat med det engelska försöksplanet de Havilland Swallow — det första engelska flygplan som forcerade ljudvallen.

Billig miniatyrracer

En göteborgare, Curt Lundberg, har gjort en liten miniatyrracervagn för en 1 cc E. D. diesel på ett som det förefaller både enkelt och elegant sätt. Ramen består helt enkelt av ett stycke hårdmässing, 3×15 mm, som bockats för hand utom i bakänden, där skruvstycke och klubba använts. Axlarna är av 6 mm silverstål med 1/4" gängning och hjulen består av 58 mm tebordsrullar.

Spårvidden är 10 cm och hjulbasen är 16 cm och mellan ramen har placerats mässingrörbitar, vilka håller ut hjulen från ramen. Som framgår av ovanstående är det en synnerligen enkel försöksvagn som inte är avsedd för tävling men liknande konstruktioner skulle säkerligen göra god nytta som nybörjarsvagnar.

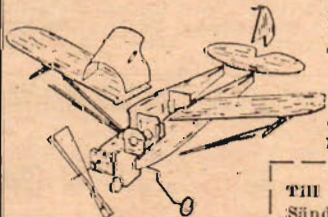
Chrislea ACE

— flygande helbalsamodell!

Sigurd Isaacsons CHRISLEA ACE är en ny, vacker skalmodell av det senaste engelska sportplanet. Konstruktionen är av samma enkla och starka typ som AUSTR— en av världens mest sålda flygplanmodeller. ACE byggs från nos till stjärt av dunlätt balsaträ! ACE flyger lika bra ute som inomhus (runt polstav). Spv. 400 mm.

Bygger sig själv!

AUSTER

är större och mera detaljrik. Stor, lättfattlig ritning med sv. och eng. emblem samt skidställ.

Pris kr **4.85**

Byggsatsen innehåller alla delar färdigstansade och allt för bygget, t. o. m. sandpapper och polstav, men ej lim. Genom samarbete med Nordens största hobbytidning — TEKNIK för ALLA — har priset kunnat sättas så fantastiskt lågt som kr **3.90**

OBS! ACE kan genom det låga priset ej säljas genom affärerna.

Till Ing. SIGURD ISAACSON, Lidingsö

Sänd genast mot postförsk. + port:

..... ACE, allt utom lim 3: 90

..... STOR limtub ÖRN-cement 0: 90

..... AUSTER, allt utom lim .. 4: 85

..... ÖRNUNGEN nybörjarmod. 3: 90

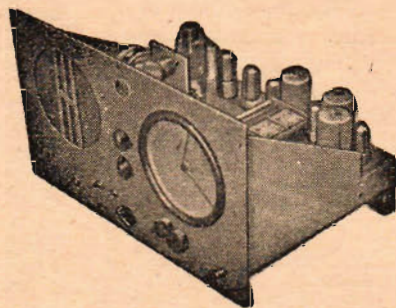
Namn:

Adress:

..... TFA 5

R-A-D-I-O

en fascinerande hobby

VILL NI LÄRA RADIO-TEKNIK OCH RADIO-BYGGE PÅ ETT LÄTTFATTLIGT OCH TREVLIGT SÄTT?

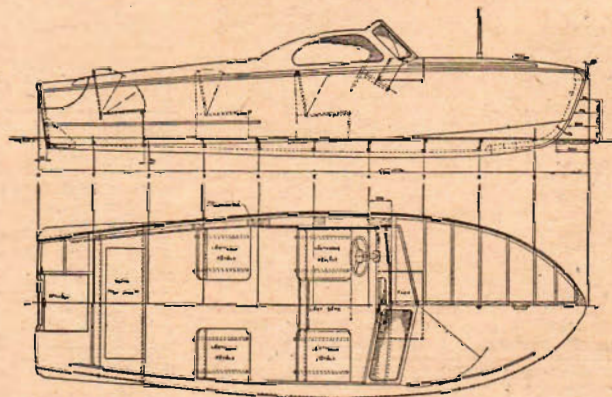
LÄS DA VAR KURS I PRAKTISKT RADIO-BYGGE!

Begär prospekt!

AB BEVA-TEKNIK

Boktryckarvägen 35

Stockholm

Bygg Eder båt själv

Båtritningar och byggsatser till lättbyggda trevliga plywoodbåtar finner Ni hos oss.

Bygg tillsammans med några kamrater, det går fortare.

BÄTPLYWOOD förenklar arbetet.

Har ni ont om tid och plats, köp då en BYGGSATS med monterat, bordlagt skrov

Vänd Eder till oss när det gäller:

Motorer • Båtplywood • Båtritningar

Byggsatser • Båtar • Beslag

AB. SERIEBÅT

Grevgatan 49, Stockholm. Tel. 67 51 85, 67 42 90

Ensamförsäljare av Ljusne Båtplywood

STÅLET SKAPAS

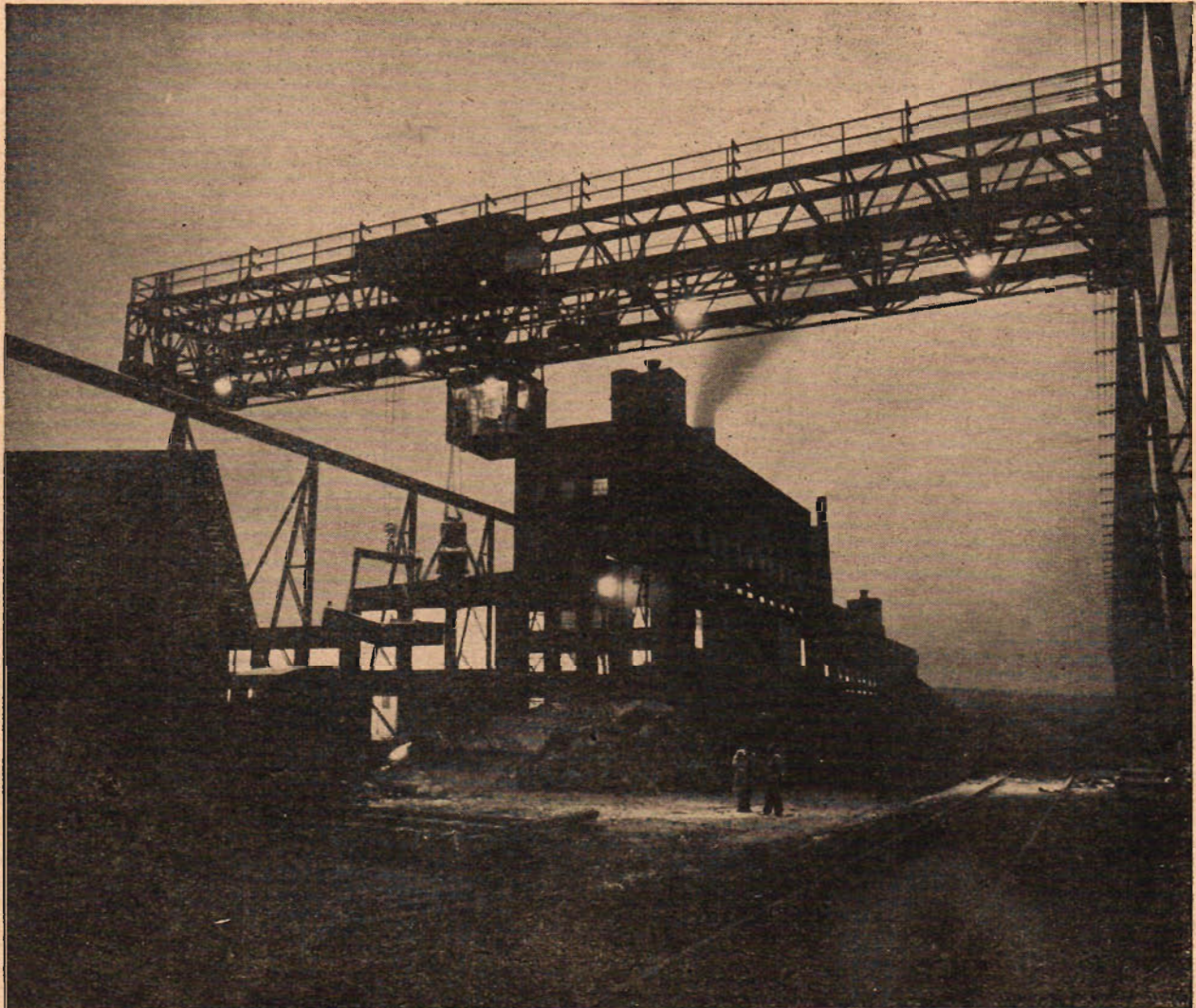

Foto Gullers

Avesta
ROSTFRITT STÅL

LEGERINGSVERKET ... bakom de väldiga murarna omskapas den råa malmen under den intensiva hettan i elektriska ljusbågsugnar till för stålframställningen nödvändiga legeringar. Ferrokrom, ferromolybden etc. är utgångsmaterial för Avestas rostfria, syrafasta och värmebeständiga stål.

Noggrant bevakade tillverkningsprocesser som vunnits ur årens erfarenhet, garanterar Avesta-kvalitet redan från början av stålets väg mot de färdiga produkterna

AVESTA JERNVERKS AKTIEBOLAG • AVESTA

Rymdraketer och reaktionsflyg

av Raymond F. Yates

Förord av majoren vid Bråvalla
flygflottilj Sven Hedberg

Pris 4:75

Denna bok redogör för de försök som gjorts att nå de högre luftlagren i vår atmosfär, såväl med bemannade farkoster som med radiostyrda projektiler.

Ännu har ingen raket lyckats komma så långt från jorden att den kunnat frigöra sig från dess dragningskraft. Raketingenjörerna förtröttas emellertid inte i sin strävan att finna nya möjligheter. Man söker nya material, som kan motstå såväl den oerhörda hettan som den fruktansvärda kylan i rymden utanför jordens atmosfär. Man söker finna nya bränslen för raketens framdrivning, och man funderar över hur man skall kunna skydda passagerarna från att krossas vid de fantastiska hastigheter som behövs vid raketens start, samt många andra problem som är förknippade med en färd till månen eller någon annan himlakropp.

Rymdraketer och reaktionsflyg är en verkligt spännande läsning för var och en som är intresserad av raketer, reaktionsflyg och framtida rymdfarkoster. Det är en bok för ung och gammal.

Se här vad tidningarna skriver!

"Yates redovisar på ett lättfattligt sätt de rön som gjorts på raketeknikens område . . . fram till de allra senaste med flytande syre drivna fartvidundren och han tar oss också med in i framtiden till den dag då vi kunna tillryggalägga de jättelika avstånden till Mars och Venus."

Bertil Andreasson i GHT

"En utförlig beskrivning av ett besök på månen finns också med . . . enbart diskussionen om alla dessa problem äger sin tjasning. I boken finns många fakta, klart och trevligt framlagda samt belysta med utmärkta teckningar och foto. Både lärare och elever . . . kommer att ha glädje av boken."

Harry Eklund i Folkskollärarnas
Tidning

KUNGS bokhandeln

Kungsgatan 26. Tel. 23 28 15, Stockholm.
Var god sänd mot postförskott . . . ex.
av Rymdraketer och reaktionsflyg å kr
4:75 till

Namn

Adress

Postadr. TFA 5

planetens betalande last med inte mindre än 400 kg!

Enligt M. Mouboussin har man vidare lyckats intressera Air France, det statliga franska flygbolaget, för denna typ, vilken i så fall skulle sättas in på kortdistanslinjerna i Afrika, där flygfälten inte är de allra bästa och där säkerligen den "extra" motorutrustningen skulle komma väl till pass. Fråga är emellertid om Air France över huvud reflekterar på ett träbyggt flygplan, som CM-101 är, för tropisk flygning. Om den beställning på 20 plan, som enligt vad Mouboussin omtalade eventuellt ställts i utsikt, skulle bli verklighet, är det därför sannolikt att man kommer att kräva helmetallplan. Att man i så fall skulle vänta tills att Fouga hann konstruera om sin typ verkar dock mindre sannolikt.

Utöver denna i och för sig redan imponerande verksamhet, har Ets Fouga dessutom förvärvat underhålls- och översynsrätten till samtliga de 120 Avro Anson övningsplan som det franska flygvapnet använder liksom också av en stor del av dess Vickers Wellington övningsbombplan.

Nio rätt gav fullträff

(Forts. fr. sid. 9.)

8. Herr Bengt Olsson, S:t Eriksgatan 97, Stockholm.

9. Herr Tore Olsson, Gråbovägen 13, Visby.

Av tävlingsdeltagarna hade 124 blott skickat in en av de nio möjliga lösningarna. Det låg då nära till hands att se efter, om de tillsammans hittat alla varianterna. Detta visade sig vara fallet. I kolumnen längst till höger på lösnings Tabellen syns, hur många procent varje variant fått av de insända "en-lösningarna". Jämnheten är ju frapperande, i stort sett. Förklaringen fått för sig, att N "måste" vara noll. Det är som syns visst inte fallet!

Svaren bjuder förresten på många roliga detaljer. Åtskilliga tävlande har grubblat på, om inte "spionnumren" X 47 och E 6 gömmer på någon vink om lösningen. Många har antagit E=6 och dessutom, att 4 och 7 såsom obekanta (X-beteckningen!) inte ska vara med. Det stämmer faktiskt för variant I men däremot ej för IX. — Den oskyldiga anledningen till spionbeteckningen E 6 var, att problemmakaren tänkte på en "sexig Eva", och X 47 tror han sig ha hämtat från någon filmtitel. Så enkelt var det!

Det finns emellertid en vink om lösningen i den lärorika problemlösningsnovellen, nämligen matematikerns utrop, att det blir 144 möjligheter att sätta i hop bränslet, när man ej vet, hur ingredienserna hör i hop med de fyra raderna över strecket. Med djävulsk list gjordes den vinken dock något felaktig; 144 tyder på 6 varianter hos lösningen, därför att varje variant ger möjlighet att placera raderna på 24 olika sätt. Det borde alltså ha stått 216 i stället för 144. Men problemgillraren valde det senare talet för att antyda, att det fanns många varianter utom att exakt avslöja

Bliv återförsäljare för

"Hi-Power"

6 mm amerikansk elektrisk handbormaskin för 220 volt växel- och likström. Detaljhandelspris: 135:— kr. Rekvirera en provmaskin för 99:— kr. För övriga upplysningar skriv el. ring

AB INDUSTRI-IMPORT

Valhallavägen 172 / Stockholm

Tel. 60 25 08, 67 12 11

Härmed rekquireras . . . st. "Hi-Power" att sändas fraktfritt mot postförskott kr. 99:— pr st.

Namn:

Adress

STÄMPLAR alla slag Fickdosor - Pagineringsmaskiner

Stämpeldynor
Katalog på begäran

ÅHLÉN & HOLM AB

STÄMPELAUDELNINGEN

Stlm 20. Tel. 44 99 00. Rikis 44 99 20

Över 200 olika tennfigurer

Från olika tidsepoker och länder.

Måla dem själv efter våra anvisningar. Prislista jämte illustrationsprov i flerfärgstryck mot ins. av 15 öre i frimärken.

WENTZELS

Apelbergsgatan 48

STOCKHOLM

Håll takt med Tekniken

Prenumerera idag på

TEKNIK
FÖR ALLA

Nordens största och äldsta tidning för populärteknik, modellbygge och hobby.

Insändes till Tekniska för Alla, Box 3137, Öre. Avgiften åttages mot postförskott. Stlm 3. I slutet tvvert, frankerat med 20 Helör 11:50 Halvör 6:— Kvartal 3:— Stryk det ej önskade.

Namn:

Bostad:

Postadr:

Kupongen kan även avskrivnas.

hur många. Dessutom borde det sätta en hel del myror i huvudet på lösarna, och det var ju meningen med det hela!

Här nedan följer en redogörelse för en lämplig metod att lösa problemet fullständigt. Det finns flera, men denna syns oss ge den klaraste bilden och fördrar inga djupsinniga matematiska resonemang.

På återseende, alltså, och tack för det visade intresset för julpristävlingarna 1949! Problemgillraren har redan lagt sig i träning för framkläckning av ännu knepigare problem till nästa jul.

Red.

Metod att lösa "Femtal"

Vi har ett additions-chiffer med varje siffra ersatt av en bokstav. Sedan vi för att undvika hopblandning av bokstaven O med siffran 0 ersatt nämnda bokstav med Ö, ser chifret ut så här:

$$\begin{array}{r} L E N S \\ \text{Ö S L Ö} \\ L A \text{Ö N} \\ C A E N \\ \hline C \text{Ö L Ö N} \end{array} \quad (1.)$$

I förutsättningen angavs, att C, L och Ö inte får vara noll. Titta på 1000-kolumnen! Även om vi skulle ha det maximalt möjliga 3 till "minne" i denna kolumn, ser vi, att C ej kan vara större än 2; vi har alltså att välja på C=1 och C=2.

Om en bokstav i en kolumn förekommer både över och under strecket, kan man vid sysslände med denna kolumn subtrahera bort den, varvid alltså den "reducerade kolumnens" summa slutar på noll.

Fall I. C=1.

Av 10 000- och 1 000-kolumnen framgår, att

$$10 = 2L + 1 + \text{ev. minne},$$

$$\text{alltså } 9 = 2L + \text{minne}.$$

Då finns blott två möjligheter:

Fall I a. L=3, minnet=3.

Fall I b. L=4, minnet=1.

Vi ta itu med Fall I a!

Den reducerade enhetskolumnen ger följande ekv.:

$$S + \text{Ö} + N = 10 \quad (2a)$$

$$\text{eller } S + \text{Ö} + N = 20 \quad (2b)$$

10-kolumnen ger med (2a), dvs. 1 i minne:

$$1 + N + 3 + E = 10 \quad (3a)$$

$$\text{eller } 1 + N + 3 + E = 20 \quad (3b)$$

10-kolumnen ger med (2b), dvs. 2 i minne:

$$2 + N + 3 + E = 10 \quad (4a)$$

$$\text{eller } 2 + N + 3 + E = 20 \quad (4b)$$

100-kolumnen kan ha 1 eller 2 i minne. Alternativen ge ekv.:

$$1 + E + S + 2A = 33 \quad (5a)$$

$$\text{eller } 2 + E + S + 2A = 33 \quad (5b)$$

Så gäller det att undersöka alla de möjliga kombinationerna av dessa ekv. för att se, om de ger några satser bokstavsvärden utan kollision. Det går till så här; vi ta kombinationen (2a, 3a, 5a):

$$\left. \begin{array}{l} S + \text{Ö} + N = 10 \\ N + E = 6 \\ E + S + 2A = 32 \end{array} \right\} S + \text{Ö} - E = 4$$

$$\text{Ö} + 2(S + A) = 36 \quad (6)$$

Ö måste vara ett jämnt tal, dvs. 2, 4,

Teknik

UTBILDNING GENOM FRITIDSSTUDIER VID BREVSKOLAN

Inom alla tekniska verksamhetsfält behöver man kvalificerad arbetskraft.

Du som tänker bli tekniker eller kanske redan är inne på den banan vet nog att inte enbart rutinen inom Ditt arbete kan föra Dig framåt mot större uppgifter. Goda teoretiska kunskaper fordras av en fackman.

Vid Brevskolan kan Du skaffa Dig dem genom att studera på fritid. Låter

Du fackstudier komplettera Din dagliga praktik, kommer de goda resultaten snart att visa sig. Stryk under

den kurs Du skulle vilja läsa och sänd in kupongen, så får Du gratis Brevskolans stora tekniska studiehand-

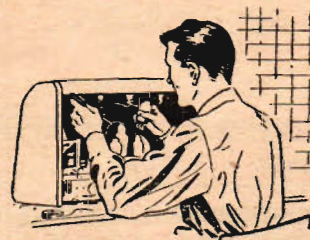
bok, där Du finner alla

Större idag!

upplysningar.

Brevskolans stora tekniska kursprogram omfattar många fack. Kurserna är mycket utförliga och instruktiva och knyter i ett utmärkt samman till den praktiska erfarenheten.

Grundkurs i radio

Härmed anmäler jag mig till Grundkurs i radio, som omfattar 3 rikt illustrerade studiebrev. Avgiften kr. 14:— insättes samtidigt på Brevskolans postgirokonto nr 11.

Brevskolan, STOCKHOLM 15

Namn:

Bostad:

Postadr.:

TEXTA TFA 5

Verkstadsteknik: Ingenjörskurser Verkmästarekurser Förman kurser Yrkeskurser Kurser för arbetsstudiemän Kurser för planeringsmän	Rättteknik: Ingenjörskurser Ritarekurser Ämneskurser	Svetsningsteknik: Verkmästarekurser Förman kurser Yrkeskurser	Elektroteknik: Ingenjörskurser Verkmästarekurser Maskinistkurser Installatörskurser	Smidsteknik: Verkmästarekurser Förman kurser Yrkeskurser	Teleteknik: Radioteknikerkurser Radio Signalteknik Yrkeskurser Grundkurser	Träförädling: Verkmästarekurser Förman kurser Yrkeskurser	Värme- och sanitetsteknik: Ingenjörskurser Verkmästarekurser Mästarbrevkurser Maskinistkurser Yrkeskurser	Nya tekniska kurser: Arbetslagstiftning Nya arbetsskyddslagen Avloppsteknik Gasteknik Gassvetsning Materiallära Industriell organisation Industriell självkostnadsberäkning Den elektriska faran Trämateriallära	Elektrotekniska beräkningar Isolationsmätningar Pånsverk för yrkesundervisning m. fl. Arbetsstudier Verkstadskursen Körkortsprov	Handel och hantverk Sociala frågor Sambandskunskap Ekonomi Kvinnan och hemmet Praktisk handelskunskap	Realskolekurser Språkkurser: Grundkurs i svenska Engelska Tyska, Franska Ryska, Spanska Esperanto Föreningslivets problem	Musik och hobby: Att sjunga till gitarr eller luta Flöjtspelning, piano Musikledarkurs Teckning Amatörteater Orientering
---	--	---	--	--	--	---	---	---	--	---	--	---

Sänd prospekt över de kurser jag strukt under.

Nama:

Bostad:

Postadress:

TEXTA HELST TFA 5

LIMMAR STARKARE ÄN ANNAT LIM

Läs intyg från Chalmers
Prövningsanstalt, som med-
följer varje förpackning.
1:25 per tub.

En kvalitetsprodukt från

AB BOFORS NOBELKRUT

Böhs Pihlkvist & Co AB, Stockholm

HOBBY KATALOG

Katalog nr 6 nu utkommen --
en guldgruva för alla hobbyister

Skriv efter vår nya
katalog nr 6, 116 sidor.
Massor av nyheter,
däribland många svär-
ansskaffade artiklar,
som ej finns att köpa
i affärerna. Böcker,
ritningar, bättringar
och båtar, kanoter,
radioritningar, radio-
delar, byggsatser för
sändare, mottagare och

förstärkare, radioapparater, modell-
flyg, modellbåtar, modelljärnvägar,
den nya magnetexpressen, amerikanska
hobbyverktyg, cykeldelar, cykelväxlar,
sport- och träningsartiklar, sportfiske-
redskap, trolleriapparater, skämtartik-
lar, fyrverkeri, luftgevär, pistoler, me-
tallbyggglödar, elmotorer, ångmaskiner,
modellmaskiner, mekaniska leksaker,
mikroskop, telegrafapparater, frimär-
ken, kameror m. m. Katalogen sändes
mot 30 öre i frimärken.

Hobby-Förlaget, Avd. R., Borås

vid lindriga fall
av hemorrojder och
frostskador. Bränn-
skador, ömma fötter,
klåda, sårskador, hu-
dirritationer, sår-
iga bröstsvårter, sol-
bränna, nariga hän-
der. Värdefull vid
spädbarnsvård.

A.-B. JUKON,
GÖTEBORG

6 eller 8. Pröva $\bar{O} = 2!$ Ur (6) får vi
 $S + A = 17$, vilket ger alternativen
 $S = 9, A = 8$ eller $S = 8, A = 9$. Det
förra ger vid insättning i (2a)
 $N = -1$, vilket är omöjligt. Det senare
ger däremot en lösning, nämligen:
 $C = 1, L = 3, S = 8, A = 9, E = 6,$
 $N = 0$.

På liknande sätt behandlar man nog-
grant alla möjliga kombinationer av ek-
vationerna. Man ska alltid bilda ekva-
tionen av typen (6), dvs.
 $\bar{O} + 2 (S + A) = \text{någoting}$
därför att man då ser, om \bar{O} är udda
eller jämnt; det förenklar arbetet.

Sedan Fall Ia är genomgått, tar
man på samma sätt Fall Ib. Därefter
övergår man till Fall II med $C = 2$.

Ur 1 000-kolumnen i ekv. (1) får man:
 $2L + 2 + \text{minne} = 20$
 $L = 9 - \frac{\text{minne}}{2}$ (7)

Det finns tydligen blott 2 möjliga L-
värden, nämligen:

Fall II a. $L = 8, \text{minne} = 2$

Fall II b. $L = 9, \text{minne} = 0$

Sedan återstår blott att behandla
dessa fall på samma sätt som fallen I.
Nu har vi fått in rutinen, och därför
går det fort. Men vi måste vara mycket
noggranna, så att vi inte går förbi nå-
gon möjlig lösning.

Om detta prövningsarbete görs rik-
tigt, blir resultatet de nio lösningsva-
rianter, som framgår av tabellen. Att det
är lätt att begå slarvfel, demonstrerar
den ende tävlande, som skickat in 8 lös-
ningar — av vilka 2 var felaktiga.

Och att man kan tänka litet galet i
hastigheten, visar en av de nio prista-
garna, när han påstår att siffran 144
för raketsatsen pekar på 9 lösningar.

Men slutet gott, allting gott!

Midget i export ...

(Forts. fr. sid. 8.)

ket i samband med den åt höger i ra-
men tippade motorn medger att föra-
ren kan placeras bredvid den längs
vänstra rambalken gående kardanaxeln,
och därmed kommer mycket lågt i vag-
nen, vilket ytterligare bidrar till den
mycket låga tyngdpunkten i konstruk-
tionen. Fjädringen bak sker med hjälp
av spiralfjädrar i vilka teleskopstöt-
dämpare placerats.

Vagnen, som först och främst är av-
sedd att ta upp kampen mot de större
vagnarna på de amerikanska midget-
banorna, är i denna form endast för-
sedd med clutch och saknar således
växellåda, men kan för tävlingar, där
så erföras, förses med en femväxlad
växellåda. Hjulutrustningen för de vag-
nar som ska användas i Amerika är
12" men för de europeiska vagnarna
4,25×15" fram och 5,00×15" bak. Vag-
nens totalvikt fullt körklar är ca 360
kg, varav 94 kg kommer på motorn.

Som helhet kan sägas, att med led-
ning av tillgängliga data och bilder av
denna vagn får man den uppfattning-
en, att den om intet annat är ett gott
exempel på de italienska konstruktörer-
nas oräddhet att fördomsfritt lösa de
problem, som de ställs inför och att man
aldrig i dessa konstruktioner saknar
en viss elegans.

Ni kan själv bygga en VIOLIN eller BALALAJKA

efter våra ritningar och ar-
betsbeskrivningar, införda i
TfA nr 1, 2 och 11/1944. Num-
ren kan Ni få för 1:50 kr +
porto om Ni insänder nedan-
stående kupong.

Till Teknik för Alla, Box 3137, Sthlm 3.
Sänd mig TfA nr 1, 2, 11/1944 för 1:50 +
porto.

Namn:

Bostad:

Postadress: TfA 5
Var god texta!

Prenumerera på TfA!

BYGG efter TfA:s RITNINGAR

1. TfA:s folkbåt "Sländan" (7 blad) 12:—
Inkl. licensavgift.
2. TfA:s miniatyrmotor nr 1, 7,6 cc (5
blad) 8:50.
3. Den idealiska ritapparaten. 2:15. (Ska-
la 1:2).
4. En ettrig 2-taktsmotor. 0:95*
5. TfA:s miniatyrdieselmotor. 2:15*
6. TfA:s amatörsvarv. 5:50. Skala 1:2.
7. TfA:s cykelbåt. (14 blad) 1 hel skala.
35:— pr sats.*
8. Den idealiska kopplingsapparaten.
Skala 1:2 (6 blad). 7:85.
9. 4-cyl. ångmaskin. Skala 1:2. 2:15.
10. Ångpanna för maskiner med effekt av
1/100—1/75 hk. 2:15.
11. Hill Standard Cykelbil. Den Svedberg-
ska mästerskapsvagnen. 8:55.
12. Hill-Speed Trampsystem. Revolutione-
rande nyhet för ovanstående bil. 4:50.
13. Den fullständiga förstöringsapparaten.
11:40.*
14. Miniatyrracerbilen "Flying Car". Teg-
ströms direktdrivna strömlinjevagn,
4:30.*
15. Racerbåt som amatörbygge. L. 6. a.
4,45 m, hastighet upp till 35 knop be-
roende på motorstyrka. Komplet
ritningsatts (9 blad) inkl. licens 22:—.
16. TfA:s MC-bil. Ritningsatts med full-
ständig arbetsbeskrivning. 11:—.
17. HUAN — "Bananens" nya F-mo-
del. Motorflygl. f. 0,3 cc motor. 3:70*
18. METEOR — Tegströms nya 10 cc mo-
dellmotor för tändstift eller diesel.
5:80.*
19. TfA:s FOLKMOTORBÅT — ritnings-
atts med fullständig arbetsbeskriv-
ning. Komplet 8:—.
20. M-loket — Rustan Langes mj-bygge i
skala 0 och H0; 5 blad med fullstän-
dig arbetsbeskrivning. 12:—.*

Nr 2, 4, 7, 17 och 18 är slutsålda.

De med * märkta ritningarna är i full
skala.

Till Teknik för Alla, Box 3137, Sthlm 3.

..... st. ritning nr

Namn:

Bostad:

Postadress: TfA 5

Vill Ni ha resultat på kortast möjliga tid? *

NKI är den moderna fritidsskolan som har Nordens största kursprogram för korrespondensstudier och 150.000 elever i olika åldrar

Begär upplysningar om det som intresserar Er och meddela studie-mål eller fack, om Ni önskar yrkesorientering och kursprogram

Moderna kurser personlig handledning

NKI-skolan är känd för sina moderna korrespondenskurser, sina högt kvalificerade kursförfattare och sina noggranna och personligt undervisande lärare. Dessa äro i stor utsträckning specialister, som äro dagligen verksamma inom sina resp. fack. NKI-utbildningen blir därför i hög grad aktuell och praktisk.

Endast vid NKI får Ni:

- 1 **Frikurs i modern studieteknik**, utarbetad av kända svenska psykologer, pedagoger och läkare, däribland docent Torsten Husén, fil. lic. Björn Sjövall och dr E. Mindus.
- 2 **Yrkesorientering** med objektiva och aktuella upplysningar om fordringar, utbildning och lönevillkor för mer än 200 yrken.
- 3 **Som led i studierådgivningen psykologiska intresse- och anlagsprov**, som kunna utföras i hemmet och insändas för bedömning av skolans fackpsykologer.

NKI - den fria skolan

NKI är en *fri* skola. Ingen försöker påverka Er studiers inriktning, ingen försöker leda Er in på banor Ni inte själv vill följa. Det är Ni själv och endast Ni, som bestämmer vad, när och hur Ni skall studera. Fri utåt, fri inåt, är NKI en skola för modern ungdom som vill självständigt och fritt bana sig väg mot bättre och tryggare förhållanden. Se mot framtiden - gör NKI till Er skola.

NKI:s kursredaktion har som motto för sin verksamhet:

- NYHETER** NKI-kurserna skall ha med allt nytt av värde.
- KVALITET** NKI-kurserna skall tillfredsställa höga krav på kvalitet.
- INTRESSE** NKI-kurserna skall vara lättfattliga och intressanta för eleven.

För KVALITET på varje punkt i NKI-skolans omfattande undervisning - med Nordens största kursprogram för korrespondensstudier - svara nu mer än 500 fackmän och specialister, vilka som kursförfattare eller lärare samarbeta med NKI.

INDUSTRI OCH TEKNIK

Ingenjörsutbildning per korrespondens för 16 olika linjer
Arbetsledarekurser med psykologi
Tekniska gymnastiekurser
Tekniska fackstudier för utbildning till bl. a.:
— bilreparatör
— byggmästare
— chaufför
— dessinator
— el-installatör
— el-montör
— flygmaskinist
— flygmekaniker
— flygmontör
— förman
— jordbruksmekaniker
— kemist
— laborant
— landmaskinist och sjömaskinist
— luftnavigatör
— privatflygare
— ritare
— rörmontör
— seceflygare
Matematikkurser för
— förman
— verkmästare
— ingenjörer
Arbetsledning
Maskinteknik
Verkstadsteknik
Gjuteriteknik
Motorteknik
Bilteknik
Flygteknik
Värme och sanitet
Elektroteknik
Radioteknik
Byggnadsteknik
Väg- och vattenbyggnadsteknik
Kemi och kemisk teknologi
Textilteknik
Trä-, cellulosa- och pappersteknik
Offert och försäljning
Produktion o. personal

SOCIALA STUDIER

Kurser i socialpolitik och kommunalkunskap för bl. a.
— socialassistenter
— kommunalkamrerare
— Polismannakurser

REALSKOLA OCH GYMNASIUM

Fullständiga real-examenskurser (teoretisk linje och handelslinje)
Fullständiga studentkurser (reallinje, latinlinje och nyspråklig linje)
Specialkurser för studentexamen i enskilda ämnen (enl. nya reglerna om särskild provning)
Ämneskurser och klasskurser
Extralärningskurser
Speciella snabbkurser för examen eller tentamen
Inträdeskurser till
— folk- och småskoleseminarierna
— skogsskolorna
— sjuksköterskeskolorna
— polisskolan
— socialinstituten m. fl. utbildningsanstalter
Kompletteringskurser
Muntliga preparandkurser i Stockholm

HANDEL OCH KONTOR

Fullständig handelskola per korrespondens
Handelsgymnasiekurser till privatistexamen
Merkantil sjöfartsutbildning
Företagsekonomi
Stenografi: Svensk, engelsk, fransk, tysk

Maskinskrivning (med hemlån av skrivmaskin)
Kurser i bokförling och kalkylation för industri, grosshandel och detaljhandel
Kurser i modern kontorsorganisation
Handelskorrespondens
Kurser i försäljning
Kurser i reklam
Detaljhandelskurser

SPRÅKKURSER

Högmoderna nybörjar- och fortsättningskurser med specialinlärade grammatikböcker i
— engelska
— amerikansk eng.
— franska
— spanska
— italienska
— portugisiska
— ryska
Snabbkurser för affärsmän, tekniker, turister m. fl. i engelska, tyska, franska och spanska

TECKNING OCH NYTTOKONST

Allmän teckningslära
Figurteckning
Landskapsteckning
Textning o. typografi
Specialkurser för utbildning till
— illustratörer
— modetecknare
— reklamtecknare
— möbelritare
— heminredare
— textilkonstnärer
— guldsmeder
Måleriteknik

Ungdomsledarkurser
Kurser i psykologi
Musikteori

TILL NKI-SKOLAN, S:T ERIKSG. 33, STOCKHOLM 12
Sänd mig utan kostnad studiebroshyr för det som jag strukit under i kupongen och an-teckna mig även som gratisprenumerant för ett år på tidskriften PÅ FRITID.

Namn

Adress TFA 5-59

- läs i år vid NKI

KLIPP KUPONGEN!

Ur djurens liv

— Nu ska det ta mej 17 bli slut på
det där uttrycket "hes som en korp"!

Läkerol

— alltid aktuell

F. Ahlgrens Tekn. Fabrik AB, Läkerol-Bolaget, Gävle
Kungl. Hovleverantör

C 6

BREVLÅDA

På denna avdelning besvaras kostnadsfritt tekniska frågor av allmänt intresse. Om svar däremot önskas i brev uttages ett arvode av 1 krona. Likvid torde insändas på postgirokonto 15 79 82.

Fråga: Ska vingen på segelmodellen K.S. A.K.I "Vargen" vara klädd på undersidan?
J.-E. F.

Svar: Nej.

Fråga: 1) En fransk filmrulle har beteckningen "in N 49". Hur många "Sch." motsvarar det? 2) Finns någon enkel relation mellan dessa system? Don't know.

Svar: 1) Nämda beteckning är fabriakens typnummer. Tyvärr tycks fransmännen inte anse det nödvändigt med hastighetsgradering. 2) Se 1.

Fråga: 1) På vilken väglängd sänder polisen? 2) Går det att använda röret 1G4GT för den väglängden? 3) Är det tillåtet att lyssna på dem? S.-L.

Svar: 1) Mellan 7 och 7,5 meter. 2) och 3) Ja, men Ni bor för långt från Stockholm för att höra någonting.

Fråga: Var ska jag få tag i en motor till en filmprojektor för växelström 110 volt?
Knut Carlsson.

Svar: Tillskriv exempelvis Sandblom och Stohne, Lindhagensgatan 128, Sthlm.

Fråga: 1) Var kan man få köpa en Warsop bergbörningsmaskin och vad kostar den? 2) Var kan man få köpa en begagnad bandtraktor med en motorstyrka på 60-70 hk. och en vikt av 7-10 ton och vad kan den ungefär kosta med mullskopa och stubbrivare? 3) Vem tillverkar stenbrytningsvagnen, Röslovsvagnen, och vad kostar den? Sten.

Svar: 1) Warsop säljs av Svenska Motorbör AB, Birger Jarlsgratan 13, Stockholm. 2) Begagnade traktorer erhålls bäst genom annons. Beträffande nya traktorer kan ni t. ex. vända er till Svenska Traktor AB, Gårdsfogdevägen 14, Mariehäll, Stockholm. 3) Uppgifter om Röslovsvagnen saknas tyvärr.

Fråga: 1) Vem är generalagent för BMW motorcyklar? 2) Vad kostar en 350 cc?

Oviss.
Svar: 1) BMW-agenturen, Stockholm. 2) 3 800:—.

Fråga: 1) Finns det ingen möjlighet att före 18 års ålder erhålla körkort för bil? 2) Är det tillåtet att byta ut motorer i en bil? 3) Går det använda en Fiat-motor i en DKW?

Bil utan motor.
Svar: 1) Nej, endast genom att gå till kungs. 2) Ja. 3) Nej.

Fråga: 1) Finns det att köpa material i form av rör, som passar till cylinder och kanna till en liten motor? 2) Kan härdat material användas? 3) Hur stor diameter har en enskivig kopplingskiva till en 98 cc motorcykel? H. G.

Svar: 1) Lösa cylinderfoder och kolvar finns att köpa i marknaden. 2) Härdat material ska ej användas, för cylinder är ett gott gjutjärn bäst och kolven bör även den vara av gjutjärn eller en aluminiumlegering. 3) Diameter och utförande varierar med olika fabrikat av motor men håller sig omkring 3 1/2 a 4".

Fråga: 1) Har en FN-motor 1300 cc. Finns närmare data om denna att tillgå om slaglängd, cyl.-vol., hk? Årsmodell -30, 4-cyl. 2) Går en sådan motor bra att trimma upp till högre effekt? 3) Kommer t. ex. Bj. Karlström att införa något förslag till Midget-racerkaross i stil med "Saab 92" i nr 6? 4) Vad kostar 1,5 mm aluminiumplåt, ungefär pr m²? 5) Finns byggnadsritningar till Swebe II, Marwyns eller "Halvpannan" att tillgå? 6) Är 500-klubben till för alla och vilken adress har den? TFA-samlare 41-49.

Svar: 1) och 2) För data och trimningsmöjligheter för denna motor bör ni vända er till generalagenten för FN, A.-B. Belgimex, Runebergsgatan 12, Stockholm. 3) Ej troligt. 4) 1,5 mm aluminiumplåt kostar 4: 95 pr kg och väger 4,5 kg pr m². 5) Byggnadsritning på "Halvpannan" finns att köpa hos Bröderna Häkansson, Rönneholmsvägen 52, Malmö. 6) 500-klubben är ganska dyrbar att vara medlem i, adressen är Kungliga Automobilklubben, Stockholm 16.

Fråga: Var kan man få köpa ritningar till en campingvagn (medelstor)?

Intresserad prenumerant.
Svar: Se TFA nr 12 1947.

NYHET! PATENTS.

Teckningsintresserad?

— eller yrkesteknare. — i vilket fall sparar Ni tid och konstruktionsarbete med den optiska apparaten "CONTURITA". Se i apparaten och rita av föremålet direkt. Följ konturerna. Användes till såväl stilleben, porträtt, landskapsteckning, tavelritning, varu- och maskintekning etc. En arbetsbesparande "CONTURITA" till varje teknare! Pris kr. **26:—**

Rekvireras mot postförskott från

GÖTAKOMPANIET

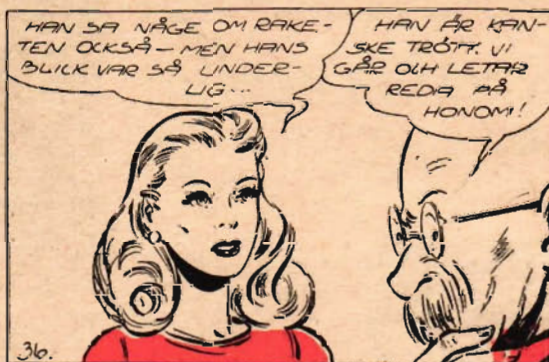
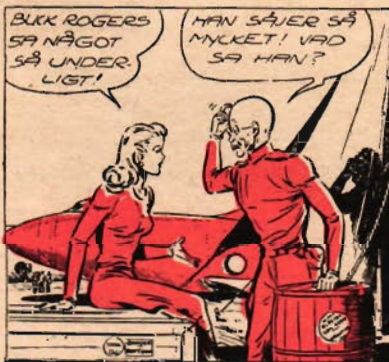
Skånegatan 69

STOCKHOLM

TfA nr 6 blir JUBILEUMSNUMMER

Högintressant innehåll ★ 48 sidor ★ Tråfritt papper ★ Pris 1 krona

BUCK ROGERS

TfA:s TANKENÖTTER.

Saftning.

När bärsaft fryser till is, ökas dess volym med 10 %. Hur många buteljer behöver man då till 15 liter saft, om varje butelj rymmer 0,66 liter och man vill undvika att buteljerna sprängs sönder vid stark frost?

Brandsläckning.

Efter en eldsvåda överlämnades en viss summa pengar till fördelning mellan 12 personer, som frivilligt deltagit i släckningen. Då fyra av dessa avstod från sina andelar, fick var och en av de övriga 5 kronor mer än han eljest skulle ha fått. Hur stor var den överlämnade summan?

Lösningar av "Tankenötter" i nr 2 av TfA.

Gråköping — Blåköping.

Kl. 4 em. (kl. 16), 6 mil från Gråköping.

Söta flickor och sötsaker.

Efter 30 dagar.

PRISTAGARE:

Tankenötter nr 2: Göran Damgren, Brännan, Stadsforsen, och Lars Svahn, Vällinge, Norsborg.

Korsord nr 2: Karl-Gustav Grönberg, Villavägen 17, Falun (20: - kr.) och Martia Holm, Akern, Bergsjö (kvartalspren.)

Korsord 5.

VÄGRÄTT:

- Ger bröd.
- Har TfA i dagarna.
- Ar.
- Mörklägga glas.
- Serveras som soppa.
- Döpes vanligen till Olov.
- Saknas sällan på middagsbordet.
- Frånvarande.
- En såns framgång föräldrarnas belöning.
- Gjorde vi innan vi gick.
- Släkt.
- Förtäres o: ar eld.
- Lämnar vi efter oss.
- Kys ses i svart.
- Verk.
- Led.
- Svagt.
- Drar man inte bara i tornerspel.
- Oändlig.
- Fantastiskt.
- Fackuttryck.

LODRÄTT:

- Har det varit önt om i vinter.
- Morsk.
- Freds-mäklarjobb.
- Högsta delen av atmosfären.
- Hyra av inackorderingstant.
- Snabb befordran.
- Anger köld.
- Syndfullhet.
- Laga med bitar.
- Är vinthunden.
- Ritade Stockholms stadshus.
- Lång tidsperiod.
- Med ljus och lykta.
- Fäning.
- Utslag.
- Bör man sätta till egen förmåga.

Tävlingsbestämmelser.

Markera lösningarna med Korsord nr 5 resp. Tankenötter nr 5 och insänd dem inom 14 dagar till TfA. Priser: 5 kr. till först öppnade rätta lösning på varje problem i tankenötterna och till korsordslösarna ett pris på 10 kr. och ett på en kvartalsprenumeration.

1		2	3	4		5		6		7
			8							
9						10				
13			14			15		16		
18		19			20			21		
24						25		26		27
					28					
29									30	
								31		
32										33

Lösningar av TfA:s korsord nr 2.

VÄGRÄTT:

- Mjul.
- Isotoper.
- Lönn.
- Väta.
- Metod.
- Enat.
- Lianer.
- Lata.
- Pl.
- Ryss.
- Rol.
- Tall.
- Tub.
- Votera.
- Isnytt.
- Janis.
- Reten.
- Spis.
- Pwa.
- Norrskän.
- Aror.

LODRÄTT:

- Hyvel.
- Ukta.
- Löa.
- Interurban.
- Timal.
- Pstl.
- Radiell.
- Älpinisten.
- Näste.
- Tijan.
- Råvaran.
- Uranus.
- Tutar.
- Kmpar.
- Töser.
- Silä.

TfA:s Hobby-NYTT

NYHETER för dagen!

MODEL CARS, den verkliga europeiska tidningen om den populära miniatyrracerbilsporten. Utkommer 1 gång i månaden och är späckfull med ritningar, beskrivningar, fotos inte minst betr. de under engelska bilgångets stockholmsbesök så väldigt populära skalbilarna. Pr nr 1:75

FYRA GODSÅNGLOK, amerikanska i HO-ritning. Utg. av The Model Railroader. Pr sats 2:85

FYRA PERSONTÅGSÅNGLOK, amerikanska i HO-ritningar. Pr sats 2:85

SEX AMERIKANSKA GODSVAGNAR av olika typer i HO-ritningar 2:85

AUTOMATSÄKRING för modelljärnvägar. En lampa varnar med rött sken vid kortslutning och sparar allt besvär med vanliga proppar. När kortslutningen är lokaliserad och avlägsnad är körströmmen automatiskt klar igen. Pr st. 8:—

THE FIRST TRANSCONTINENTAL RAILROAD. Den kompletta, illustrerade historien om byggandet av den första Pacificbanan över den amerikanska kontinenten. Tävligen mellan Central and Union Pacific. En saga ur verkligheten som varje järnvägsentusiast måste läsa. Pris inbunden 27:50

NY VÄXELMOTOR!

En sensationell växelomkastare till lika sensationellt pris. Dubbelsolenoid, Växeln läses 100 % säkert i varje läge. Förse hela anlägg. m. dessa kalasmaskiner. **4.75**

Model Railroader, världens förnämsta modelljärnvägstidskrift, fylt 16 år i år. Utkommer 1 gång i månaden. Där finns allt vad en inbiten mj-fantast kan önska sig. Beskrivningar på byggen av alla de slag. Alla skalor och även "tjuplate". Per rikt illustrerat nummer om minst 100 sidor 2:50

THE MODEL RAILROADER CYCLOPEDIA. Den mest kompletta samling ritningar över lok, godsvagnar, personvagnar, signaler, byggnader, spårbyggen etc. som någonsin utgivits. Ritningarna är direkt tillrättalagda för modellbyggare. Boken är bunden, de flesta ritningarna — flera 100 stycken — i folder-system, vilket gör det möjligt att ha halv-meterlånga ritningar över hela tågsätt. Utg. av Kalmbach Publ. Co. USA. Pris .. 27:—

VIRGINIA & TRUCKEE RR, en bok om Amerikas mest berömda "guldrushjärnväg" från 1871 som kört med praktiskt taget samma vagn- och lokpark till inneverande tid. Rikt illustrerad 11:50

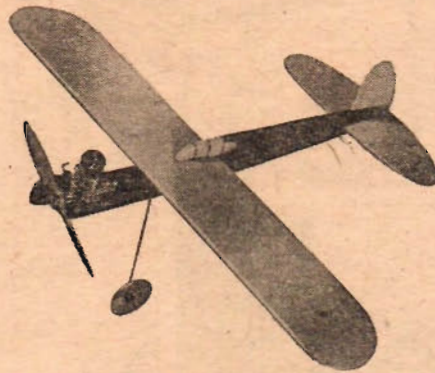
SOMETHING ABOUT RAILROADING. Amerikanska järnvägsregler om signaler, vissel-signal, slang, tågrörelser, tågklasser m. m. Häftad 0:90

PLAY TRAINS. Fyra hela tågsätt, fyrfärgs-tryckta på tjock kartong, stansade, exakta, ungefärlig skala 1:300. Ypperligt läggspel för "junior" när pappa slutat studera tåg-sammansättning. Pr ark 1:50

MODEL RAILROADER. 1948 års årgång bunden i svart klotband, 1200 sidor. Pr band 43:—

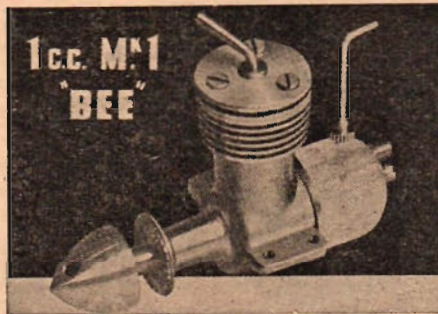
FÄRDIGA HO-spår på rälmatta pr meter 5:50

"KARLEW" LÖDLAMPA, den verkliga succén för lödningsarbeten. Tennlödn. hårdlödn. m. m. Pr st. 15:75

KOMMANDE NYHET!

U-kontrollplanet TfA-Baby passande till 1 cc dieselmotorn ED Bee. Läs nästa nr av Teknik för Alla!

Mk I "BEE" är en enkubikare och gör 1000 varv i minuten. Den har "roterande insug" och kan köras inverterat. Vikt ca 75 gram, höjd 57 mm, längd 76 mm. Garanti. Pris komplett 52:50

HYLSNYCKEL för miniatyrändstift och glödstift. En synnerligen efterlängtd sak för alla landets modellmotorägare. Pr st. .. 1:60

PLASTPROPELLRAR till E. D. motorer åter på lager

För Mk I friflygande 3:50

För Mk I stunt 3:50

TfA:s SOMMARETTA, komplett byggsats för att skaffa er radio till sommaren i sportstugan eller på resa. Ni får den omgivande inklusive TfA-beskrivningen, som vanligt lätt att bygga efter, för endast kr 60:—

UNIVERSALKOPPLING för Microloken. Ersätter den tidigare gummikopplingen mellan lok och tender. Den nya kopplingen har nästan fördubblat lokets dragkraft. Kopplingen består av tre delar i vilka ingår dubbla pol-hemsknutar. Kan med fördel användas vid bygge av svenska ånglok, där motorn ofta måste monteras i tendern. Pr kopplingsatts 8:50

KAN-DOO BEE, U-kontrollflygplan för 1 cc motorer, suverän stuntbyggsats, komplett med ritning och äkta Solarbo-balsa .. 16:—

KEY-CRAFT SKYSTREAK, U-kontrollplan, stunt, för 1 cc-motorer. Komplet sats med ritning och äkta Solarbo-balsa 15:—

EXTRA! För motorintresserade

THE MOTORCYCLE, Europas ledande magasin. Behandlar allt om motorcyklar och utkommer 1 gång i veckan. Här grabbar har ni den verkliga kalasläsningen om edra "motorbågar". Pr nr 0:70

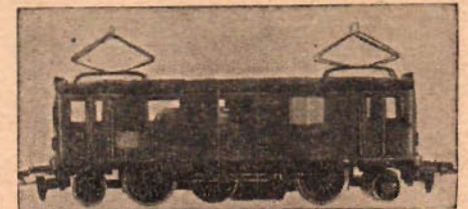
PEDEBLRITNINGEN, Sveriges populäraste cykelbilritning. Komplet ritning och beskrivning 4:25

TILLBEHÖR:

Neoprene bränsleslang, pr dm 0:60
Spinner, svart plast med bakstycke i aluminium 4:50
Plasthuvur till J26 och J28 skala 1:25 .. 1:50
Plasthuv till Swee' Pea skala 1:16 .. 2:—
Gummidäck 58 mm Ø pr par 3:—
Stunttank, 19×42×51 mm, pr st. 4:95

EXTRA! EXTRA! EXTRA!

TfA:s 10-årsjubileum gör D-loket under mars månad 10 kr billigare!

DET SVENSKA D-LOKET, HO, 2-räls, 12 v likstr. motorn nallagrad, den drivande blindhjulaxeln bronslagrad, nytt brons-snäckdrev, Starkt och tystgående, körklart 80:—

REOSTAT för HO-tåg, kraftig, 40 ohm, 50 watt, lindad på keramikjärna 17:40

LIKRIKTARE för HO-tåg, Selenstapel, helvägs i Gretz-koppling för två lok 16:—

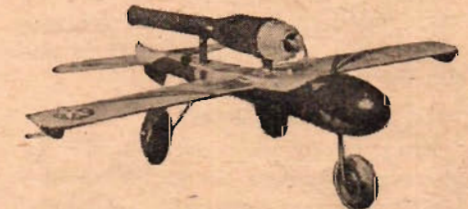
TRANSFORMATOR för HO-tåg, prim, 220/127 v, 1.5 amp, för två lok .. 22:—

OMKOPPLARE, 2-pol, 2-vägs med enhälsfastsättning 3:60

STRÖMBRYTARE, 1-pol, med enhälsfastsättning 2:—

OMKOPPLARE, 1-pol, 2-vägs med neutralt mittläge 5:—

OMKOPPLARE, 1-pol, 2-vägs med enhälsfastsättning 2:90

MODELLEAKTIONSMOTORN "CYCLON" — längd 6. a. 525 mm — största diam. 55 mm; vikt 500 g; startdragkraft 2 kp; bränsleförbrukn. ca 1 dl/min.; bränsle: bensin; tändstift: alla stift med 1/8" 32-gänga. Maximalt har hittills uppnåtts 270 km/h. mont. å modellflygplan. Komplet 110:—

LÄS TILL LYSRÖR!

Begär vår illustrerade lysrörslsta över material och kompletta armaturer.

ETT SNABBT, ENKELT OCH EFFEKTIVT HEMBYGGE!

TfA:s Hobbytjänst

Tunnelgatan 3, STOCKHOLM 3
öppet vardagar 9—17, lörd. 9—12
Tel. 11 44 33 - 10 11 99 - 11 60 79